

PODRĘCZNIK ORGANIZACJI ŻYCIA I DZIAŁALNOŚCI W POLSCE DLA CUDZOZIEMCÓW

CZĘŚĆ 1

Legalizacja pobytu
cudzoziemców w Polsce

FUNDACJA "CENTRUM BIAŁORUSKIEJ SOLIDARNOŚCI"
WARSZAWA, LISTOPAD 2023

Podręcznik dotyczący organizacji życia i działalności w Polsce dla cudzoziemców (Podręcznik) został przygotowany przez Centrum Białoruskiej Solidarności (CBS) przy wsparciu Fundacji Forda i Międzynarodowego Centrum Prawa Niekomercyjnego (MCPN).

CBS i MCPN pragną wyrazić wdzięczność organizacji broniącej praw, Lawtrend, za wkład w przygotowanie Podręcznika.

Podręcznik składa się z trzech części, z których każda omawia osobny aspekt życia cudzoziemców w Polsce.

Część 1: Legalizacja pobytu cudzoziemców w Polsce

Część 2: Prowadzenie działalności niekomercyjnej przez cudzoziemców w Polsce

Część 3: Prowadzenie działalności komercyjnej przez cudzoziemców w Polsce

Podręcznik został opracowany w celach edukacyjnych dla cudzoziemców (z naciskiem na aktywistów, obrońców praw człowieka oraz przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego z Białorusi i Ukrainy), zarówno tych już przebywających na terenie Polski, jak i planujących w najbliższym czasie przeniesienie się do tego kraju.

Celem Podręcznika jest pomoc cudzoziemcom w przestrzeganiu przepisów prawa polskiego oraz orientowanie się w istniejących praktykach i szczególnościach związanych z organizacją swojego życia w Polsce.

Należy zauważyć, że prawo i praktyka prawna w Polsce dynamicznie się zmieniają, dlatego zaleca się dodatkowe sprawdzenie informacji zawartych w Podręczniku pod kątem ich aktualności oraz konsultacje z odpowiednimi polskimi instytucjami i ekspertami w obszarze Państwa konkretnego zapytania.

Zawartość niniejszego Podręcznika niekoniecznie odzwierciedla stanowisko, analizę ani politykę MCPN. Za treść odpowiedzialne jest CBS."

SPIS TREŚCI

OD AUTORKI	6
ROZDZIAŁ 1.	
PRZEKRACZANIE GRANICY Z POLSKĄ I KWESTIE WIZOWE	7
1.1. Wymagane dokumenty	8
1.2. System Informacyjny Schengen (SIS)	9
1.3. Ruch bezwizowy	10
1.4. Okres pobytu na podstawie wizy	12
1.5. Wiza humanitarna	15
1.6. Wiza z dopiskiem „Poland. Business Harbour”	19
1.7. Ograniczenia dla obywateli Federacji Rosyjskiej	21
1.8. Wjazd na terytorium Polski bez wizy	22
1.9. Specjalne rozwiązania prawne dla obywateli Ukrainy	23
ROZDZIAŁ 2.	
UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE W POLSCE	25
2.1. Obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne za pośrednictwem pracodawcy	26
2.2. Ubezpieczenie zdrowotne za pośrednictwem uczelni	30
2.3. Dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne	31
2.4. System prywatnych ubezpieczeń	33
ROZDZIAŁ 3.	
ZEZWOLENIA NA POBYT. GŁÓWNE ZASADY	35
3.1. Czym jest numer PESEL i jak go można uzyskać?	36
3.2. Legalizacja pobytu	36

3.3. Procedura składania wniosku	37
3.4. Zezwolenie na pobyt czasowy	40
3.4.1. Zezwolenie na pobyt czasowy na podstawie wizy humanitarnej	41
3.4.2. Jedno zezwolenie na pobyt i pracę	43
3.4.3. Legalizacja pobytu studentów studiów stacjonarnych	49
3.4.4. Legalizacja pobytu w Polsce na podstawie nauki w szkole policealnej	51
3.4.5. Zezwolenie na pobyt ze względu na rodzinę. Połączenie się rodziny z cudzoziemcem, któremu udzielono w Polsce ochrony międzynarodowej	52

ROZDZIAŁ 4.

OCHRONA MIĘDZYNARODOWA

4.1. Status uchodźcy	57
4.2. Ochrona uzupełniająca	58
4.3. Azyl polityczny	59
4.4. Państwo odpowiedzialne za rozpatrzenie sprawy (tzw. procedura dublińska)	60
4.5. Etapy udzielania ochrony międzynarodowej	61
4.5.1. Etap 1 – Złożenie wniosku	62
4.5.2. Etap 2 – Przesłuchanie (przesłuchanie ustawowe) lub wypełnienie ankiety	65
4.5.3. Etap 3 – Ocena dowodów	66
4.5.4. Etap 4 – Wydanie decyzji	66
4.6. Wydawane dokumenty	70
4.7. Indywidualny Program Integracji	70

ROZDZIAŁ 5.

SPECJALNE ROZWIĄZANIA PRAWNE DLA OBYWATELI UKRAINY

72

ROZDZIAŁ 6.

LEGALIZACJA ZATRUDNIENIA 76

6.1. Zatrudnienie w Polsce bez zezwolenia na pracę 77

6.2. Etapy sprawdzania legalności pracy w Polsce 79

6.3. Piramida legalnego zatrudnienia 81

6.4. Rodzaje dokumentów wykorzystywanych do legalizacji zatrudnienia w Polsce (zalety i wady) 82

ROZDZIAŁ 7.

ZATRUDNIENIE. ZAWARCIE UMOWY O PRACĘ W POLSCE 86

7.1. Rodzaje zawieranych umów i ich cel 87

7.2. Umowa o pracę 87

7.3. Umowa zlecenia 90

7.4. Umowa o dzieło 94

ROZDZIAŁ 8.

PODATKI W PIGUŁCE 97

ROZDZIAŁ 9.

POLSKI DOKUMENT PODRÓŻY DLA CUDZOZIEMCA 100

ROZDZIAŁ 10.

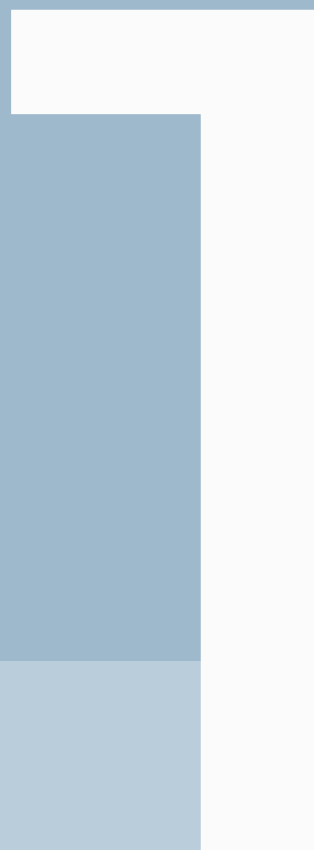
NIUANSE ZAWARCIA ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIEGO PRZEZ OBCOKRAJOWCÓW W POLSCE 105

OD AUTORKI

Celem części poświęconej legalizacji pobytu w Polsce jest przybliżenie czytelnikom podstawowego zrozumienia podstawowych aspektów procesu legalizacji pobytu oraz udzielenie wsparcia w poruszaniu się po ogólnych zasadach dotyczących legalizacji pobytu. Należy pamiętać, że każdy przypadek może być inny, a przedstawione tutaj porady nie zastąpią indywidualnej konsultacji ze specjalistą.

Przekazywane informacje dotyczą typowych przypadków oraz ogólnych aspektów procedur legalizacji pobytu. Mimo to ważne jest również, aby wziąć pod uwagę to, że przepisy prawne mogą się zmieniać w czasie, a w związku z tym zaleca się dalsze konsultacje z prawnikami lub właściwymi organami w celu uzyskania aktualnych informacji na temat konkretnej sytuacji.

Informacje te nie stanowią źródła prawa, a stanowią zasób informacyjny. Został on przygotowany z uwzględnieniem obowiązujących przepisów w momencie wydania niniejszej publikacji.

ROZDZIAŁ 1.

PRZEKRACZANIE GRANICY Z POLSKĄ I KWESTIE WIZOWE

Przekraczanie granicy to ważny krok w planowaniu wyjazdu zagranicznego. W tym rozdziale omówimy kluczowe aspekty związane z kwestiami wizowymi i wjazdem na terytorium Polski. Zajmiemy się także kwestiami przygotowania niezbędnych do przekroczenia granicy dokumentów. W ramach tego rozdziału omówimy wybrane kategorie wiz, które zapewniają wyjątkowe możliwości wjazdu, pobytu i zatrudnienia na terytorium Polski.

Przed wyjazdem do Polski należy wziąć pod uwagę kilka ważnych szczegółów i przygotować odpowiednie dokumenty.

1.1. Wymagane dokumenty

Przekraczając granicę z Polską, należy obowiązkowo mieć przy sobie:

- a. Ważny dokument podróży** (np. ważny paszport zagraniczny, genewski dokument podróży lub polski dokument podróży dla cudzoziemca);

Uwaga: paszport musi być wydany w ciągu ostatnich 10 lat i ważny przez co najmniej 3 miesiące po wygaśnięciu wizy (w uzasadnionych pilnych przypadkach kryterium to może nie być spełnione);

- b. Wizę lub inny dokument uprawniający do wjazdu** (np. kartę pobytu);

Ważne: w związku z notyfikacją przez Komisję Europejską nowych typów dokumentów wydawanych w związku ze szczególną sytuacją w Ukrainie, do katalogu dokumentów dodano:

- dokument elektroniczny w aplikacji mobilnej diia.pl, potwierdzający m.in. status beneficjenta ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy;
- zaświadczenie potwierdzające możliwość objęcia ochroną czasową wydawane przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców obywatelom państw trzecich

Powyższe dokumenty – w okresie ich ważności – wraz z ważnym dokumentem podróży uprawniają do:

- przekraczania granic zewnętrznych UE i granic wewnętrznych państw strefy Schengen;
- przebywania na terytorium Polski w okresie ich ważności;
- przebywania na terytorium innych krajów strefy Schengen do 90 dni w ciągu ostatnich 180 dni

- c. Mieć uzasadniony cel i potwierdzone warunki planowanego pobytu;**

- d.** Posiadać wystarczające środki finansowe na utrzymanie, zarówno na czas planowanego pobytu, jak i na powrót do Polski. Środki na utrzymanie są szacowane na podstawie długości i celu pobytu, a także na podstawie średnich wydatków na budżetowe wyżywienie i zakwaterowanie w danym państwie lub państwach (jeśli zamierzasz odwiedzić więcej niż jeden kraj) pomnożonych przez liczbę dni pobytu. Dowodem posiadania wystarczających środków na utrzymanie może być gotówka, чеки podróżne oraz karty kredytowe. Więcej na ten temat można przeczytać na stronie internetowej polskiej Straży Granicznej: <https://www.strazgraniczna.pl/pl/cudzoziemcy/warunki-wjazdu-pobytu-oraz-pra/4496,file.html>
- e.** Dokument potwierdzający dostępność ubezpieczenia zdrowotnego na cały okres obowiązywania wizy, obejmujący wszystkie kraje UE z minimalną ochroną ubezpieczeniową w wysokości 30 000 EUR

Ważne jest również, aby przed podróżą z Polski do innego kraju UE cudzoziemiec upewnił się, że:

- jego dane nie znajdują się w rejestrze SIS (Systemu Informacyjny Schengen) do celów odmowy wjazdu, innymi słowy, że nie został on uznany przez władze któregoś z państw UE za osobę zagrażającą porządkowi publicznemu, bezpieczeństwu narodowemu, zdrowiu publicznemu lub stosunkom międzynarodowym któregośkolwiek z państw UE i nie został wpisany do krajowych baz danych jako osoba, której zakazano wjazdu do tego kraju UE z jednej z powyższych przyczyn;
- jeżeli dane cudzoziemca znajdują się we wspomnianym rejestrze, to otrzyma on odmowę wjazdu do innego kraju UE

1.2. System Informacyjny Schengen (SIS)

System Informacyjny Schengen (SIS) to specjalny system, który pomaga różnym państwom członkowskim strefy Schengen w wymianie informacji na temat bezpieczeństwa, wydawania wiz i kontroli granicznej. SIS przechowuje dane niezbędne do walki z nielegalnym przekraczaniem granic i terroryzmem. Dane te mogą obejmować informacje o osobach, które mają zakaz wjazdu lub pobytu w strefie Schengen, a także o osobach poszukiwanych przez organy ścigania.

Jeżeli cudzoziemiec chce dowiedzieć się, czy jego dane są przechowywane w SIS w celu odmowy wjazdu, powinien złożyć wniosek o udzielenie informacji do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Po otrzymaniu oficjalnej odpowiedzi cudzoziemiec będzie mógł dowiedzieć się, dlaczego jego dane znajdują się w SIS. Jeżeli cudzoziemiec ma uzasadnione podstawy przypuszczać, że jego dane zostały wprowadzone do SIS bez podstawy prawnej, ma on prawo ubiegać się o ich usunięcie.

Warto jednak pamiętać, że usunięcie danych z systemu SIS możliwe jest jedynie za zgodą właściwych organów państwa, które wprowadziło te dane do systemu.

PRZYKŁAD:

Borys popełnił wykroczenie na terytorium Polski. Dane osobowe Borysa zostały wprowadzone do systemu SIS. Cudzoziemiec chciał spędzić wakacje we Francji, ale nie został wpuszczony do kraju. Francuska służba graniczna wydała decyzję o odmowie wjazdu Borysowi. Borys musi skontaktować się z właściwym organem w Polsce w celu zasięgnięcia informacji z bazy SIS oraz ewentualnego usunięcia jego danych z systemu, jeśli jest to możliwe. Organem właściwym w tej sprawie będzie Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Więcej szczegółowych informacji można znaleźć na stronie Urzędu do Spraw Cudzoziemców: <https://www.gov.pl/web/udsc/procedura-wykazowa>

1.3. Ruch bezwizowy

W ramach ruchu bezwizowego istnieje możliwość przekroczenia granicy do Polski bez uprzedniego uzyskania wizy wydanej przez Polskę lub inne kraje strefy Schengen lub posiadania karty pobytu.

Wykaz krajów, których obywatele są zwolnieni z obowiązku wizowego, wskazany jest w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1806 z dnia 14 listopada 2018 r. wymieniającym państwa trzecie, których obywatele podlegają obowiązkowi posiadania wizy przy przekraczaniu granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tych wymogów.

**OBYWATELE BIAŁORUSI I ROSJI NIE MOGĄ
WJEŹDŹAĆ DO POLSKI W RAMACH RUCHU
BEZWIZOWEGO!**

Należy podkreślić, że zwolnienie z obowiązku wizowego nie oznacza, że cudzoziemcy podróżujący w ramach ruchu bezwizowego są zwolnieni z obowiązku spełnienia warunków wjazdu, takich jak ważny paszport, ubezpieczenie zdrowotne, środki na utrzymanie oraz brak danych cudzoziemca w SIS.

W ramach ruchu bezwizowego cudzoziemcy mogą przebywać w Polsce przez okres 90 dni w każdym 180-dniowym okresie.

Należy wziąć pod uwagę następujące aspekty, jeśli cudzoziemiec podróżuje w ramach ruchu bezwizowego:

- dzień przekroczenia granicy jest uważany za pierwszy dzień pobytu w strefie Schengen;
- dzień wyjazdu za granicę jest uważany za ostatni dzień pobytu w strefie Schengen;
- Okres 180 dni nie jest ustalony z góry, jest elastyczny i jest obliczany z uwzględnieniem każdego dnia pobytu;
- ciągła nieobecność na terytorium strefy Schengen przez 90 dni zawsze uprawnia do nowego pobytu do 90 dni.

Ważne jest, aby przy obliczaniu długości pobytu w ruchu bezwizowym poprzednie okresy pobytu na podstawie wiz krajowych lub zezwoleń na pobyt nie były brane pod uwagę.

Okres dozwolonego pobytu w strefie Schengen w ruchu bezwizowym można obliczyć za pomocą kalkulatora znajdującego się pod linkiem:

https://ec.europa.eu/home-affairs/content/visa-calculator_en

**OBYWATELE UKRAINY MOGĄ WJECHAĆ DO POLSKI
W RAMACH RUCHU BEZWIZOWEGO, JEŚLI POSIADAJĄ
PASZPORT BIOMETRYCZNY WYDANY W CIĄGU
OSTATNICH 10 LAT I WAŻNY CO NAJMNIEJ 3 MIESIĄCE
OD PLANOWANEJ DATY WYJAZDU ZE STREFY
SCHENGEN.**

1.4. Okres pobytu na podstawie wizy

Okres legalnego pobytu zależy od rodzaju wizy, na podstawie której cudzoziemiec wjeżdża do strefy Schengen:

WIZA KRAJOWA – często nazywana narodową lub długoterminową, uprawnia do pobytu na terytorium Polski maksymalnie do jednego roku. Na podstawie wizy krajowej można podróżować do innych państw strefy Schengen do 90 dni w ciągu każdego 180-dniowego okresu. Innymi słowy po 3 miesiącach pobytu w innym państwie strefy Schengen, należy wrócić na 3 miesiące do Polski. Okres ważności wizy zależy od celu podróży;

WIZA SCHENGEN – uprawnia do pobytu na terytorium państw strefy Schengen maksymalnie 90 dni w ciągu każdego 180-dniowego okresu. Innymi słowy po 90 dniach pobytu należy opuścić strefę Schengen na 90 dni.

WZÓR WIZY Z OMÓWIENIEM:

1	Numer wizy;
2	Wiza ważna na terytorium: Polski lub Państwa Schengen;
3 - 4	Okres ważności: od – do;

5	Typ wizy: A (jednolita tranzytowa) uprawnia do przejazdu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub innych państw obszaru Schengen w drodze na terytorium innego państwa niż państwa obszaru Schengen, pod warunkiem, że tranzyt nie przekracza 5 dni; B (jednolita tranzytowa) uprawnia do pobytu w strefie tranzytowej lotniska międzynarodowego; C (jednolita wiza pobytowa) jest ważna na obszarze strefy Schengen i uprawnia do pobytu na terytorium wszystkich państw tej strefy. Długość pobytu lub pobytów nie może przekraczać 90 dni w ciągu każdego 180-dniowego okresu; D (wiza krajowa) uprawnia do pobytu na terytorium Polski oraz poruszania się po strefie Schengen przez trzy miesiące w każdym okresie sześciu miesięcy;
6	Ilość wjazdów: 1 – upoważnia do jednokrotnego wjazdu, 2 – upoważnia do dwukrotnego wjazdu, MULT – liczba wjazdów nieograniczona w okresie ważności wizy; Przykład: Czy posiadając wizę typ D jednokrotnego wjazdu można wyjechać do innego państwa strefy Schengen a potem wrócić do Polski? Nie. Wiza, w której w polu „liczba wjazdów” wpisano 1, upoważnia do jednego wjazdu oraz ciągłego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Wyjazd do innego państwa Schengen a potem powrót do Polski naruszy zasadę jednego wjazdu.
7	Czas pobytu: liczba dni pobytu;
8	Miejsce wydania wizy;
9	Data wydania wizy;
10	Numer paszportu posiadacza wizy;
11	Imię i nazwisko posiadacza wizy;
12	Uwagi: miejsce na adnotacje o deklarowanym celu wydania wizy: 1 - turystycznym; 2 - odwiedzin u rodziny lub przyjaciół; 3 - udziału w imprezach sportowych; 4 - prowadzenia działalności gospodarczej;

- 5** - wykonywania pracy na podstawie wpisanego do ewidencji oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi;
- 5a** - wykonywania pracy, o której mowa w ds. 88 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w okresie nieprzekraczającym 9 miesięcy w roku kalendarzowym (wykonywanie pracy na podstawie zezwolenia na pracę sezonową);
- 6** - wykonywania pracy innej niż określona w pkt 5 i 5a;
- 7** - prowadzenia działalności kulturalnej lub udziału w konferencjach;
- 8** - wykonywania zadań służbowych przez przedstawicieli organu państwa obcego lub organizacji międzynarodowej;
- 9** - odbycia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich albo kształcenia się w szkole doktorskiej;
- 10** - szkolenia zawodowego;
- 11** - kształcenia się lub szkolenia w innej formie niż określona w pkt 9 lub 10;
- 12** - dydaktycznym;
- 13** - prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych;
- 13a** - odbycia stażu;
- 13b** - udziału w programie wolontariatu europejskiego;
- 14** - tranzytu;
- 15** - tranzytu lotniczego;
- 16** - leczenia;
- 17** - dołączenia do obywatela innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej lub przebywania z nim;
- 17a** - dołączenia do obywatela Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, o którym mowa w ds. 10 ust. 1 lit. B i d Umowy Wystąpienia, lub przebywania z nim;
- 18** - udziału w programie wymiany kulturalnej lub edukacyjnej, programie pomocy humanitarnej lub programie pracy wakacyjnej;
- 18a** - przybycia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jako członek najbliższej rodziny repatrianta;
- 19** - (uchylony);
- 19a** - przybycia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jako członek najbliższej rodziny osoby przebywającej w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt stały uzyskanego na podstawie Karty Polaka;
- 20** - korzystania z uprawnień wynikających z posiadania Karty Polaka;

- 21** - repatriacji;
 - 22** - korzystania z ochrony czasowej;
 - 23** - przyjazdu ze względów humanitarnych, z uwagi na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe;
 - 24** - realizacji zezwolenia na pobyt czasowy w celu łączenia rodzin;
 - 24a** - realizacji zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa;
 - 24b** - realizacji zezwolenia na pobyt czasowy w celu realizacji życia rodzinnego, o którym mowa w ds. 160 pkt 1, 3, 4 lub 6;
 - 25** - innych niż określone w pkt 1-24b.
-

1.5. Wiza humanitarna

Wiza humanitarna do Polski - wiza krajowa (Typ D - wielokrotnego wjazdu), cel pobytu 21 (przyjazd ze względów humanitarnych, z uwagi na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe).

Wiza ta wydawana jest na okres do 1 roku z prawem pobytu w Polsce przez cały okres ważności wizy, a także przewiduje możliwość pobytu w innych krajach UE do 90 dni w okresie 180 dni.

WIZA HUMANITARNA POZWALA:

- **zatrudnić się w Polsce bez konieczności uzyskania pozwolenia na pracę;**
Uwaga: Możliwość taka pojawiła się 1 grudnia 2021 r., kiedy weszła w życie nowelizacja rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii.
- **ubiegać się o zezwolenie na pobyt;**

WAŻNE:

*Od lipca 2022 r. **obywatele Białorusi** przebywający na terytorium Polski na podstawie wizy humanitarnej mogą ubiegać się o specjalne zezwolenie na pobyt czasowy na podstawie "innych okoliczności".*

Zgodnie z nowymi przepisami, dane zezwolenie na pobyt czasowy jest wydawane cudzoziemcowi, jeżeli bezpośrednio przed złożeniem wniosku o wydanie tego zezwolenia mieszkał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy krajowej wydanej w celach humanitarnych

i posiada obywatelstwo określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, tj. jest obywatelem Białorusi.

W tej chwili tylko obywatele Białorusi mogą uzyskać takie zezwolenie na pobyt. W niecały rok od wprowadzenia takich przepisów (stan na 30 czerwca 2023 r.) wydano ponad 3500 tzw. zgód na pobyt ze względów humanitarnych.

- **ubiegać się o ochronę międzynarodową;**
- **wielokrotnie przekraczać granicę z UE w ciągu całego okresu ważności wizy.**

Dużą zaletą tej wizy jest swobodny dostęp do rynku pracy w okresie jej ważności. Oznacza to, że cudzoziemiec nie jest związany z konkretnym pracodawcą i warunkami zatrudnienia. Warto jednak pamiętać, że przed rozpoczęciem pracy istnieje obowiązek podpisania umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej.

NALEŻY PAMIĘTAĆ:

W celu legalnego zatrudnienia przed rozpoczęciem pracy istnieje obowiązek zawarcia umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej. Pracodawca jest zobowiązany w ciągu 7 dni zgłosić Cię do Zakładu Ubezpieczeń Socjalnych i Zdrowotnych oraz do płacenia odpowiednich składek. Obowiązek ten spoczywa na pracodawcy niezależnie od formy zatrudnienia.

Ważne: przy zawieraniu umów cywilnoprawnych stosunki z pracodawcą reguluje Kodeks Cywilny. W związku z tym cudzoziemiec nie będzie mógł liczyć na gwarancje socjalne przewidziane w przepisach prawa pracy. Więcej szczegółów na ten temat można znaleźć w rozdziale o zatrudnieniu.

Wiza humanitarna nie uprawnia do rejestracji i prowadzenia działalności gospodarczej w formie indywidualnej działalności gospodarczej, z wyjątkiem

posiadaczy karty Polaka oraz studentów studiów stacjonarnych uczelni w Polsce. Dostępną formą przedsiębiorczości dla posiadaczy wiz humanitarnych jest działalność w ramach podmiotów gospodarczych (np. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej).

WYMAGANE DOKUMENTY DO UZYSKANIA WIZY HUMANITARNEJ:

Wizę można uzyskać w polskich konsulatach.

1. wypełniony i podpisany formularz wniosku wizowego ze zdjęciem (35x45 mm);
2. ważny paszport (wydany w ciągu ostatnich 10 lat, ważny co najmniej 3 miesiące po zakończeniu ważności wizy, a także zawierający co najmniej 2 wolne strony przeznaczone na wizę);
3. ubezpieczenie medyczne na cały okres obowiązywania wizy, obejmujące wszystkie kraje UE z minimalną ochroną ubezpieczeniową w wysokości 30 000 EUR;
4. pisemny wniosek o wydanie wizy humanitarnej skierowany do konsula, z uzasadnieniem konieczności jej uzyskania.

UWAGA:

Od 30 sierpnia 2022 r. do 31 marca 2023 r. obywatele Białorusi przebywający w Polsce mogli ubiegać się o wizę humanitarną bez konieczności opuszczania kraju.

Obywatele Białorusi mogli otrzymać wizę humanitarną w Polsce jeżeli:

1) W dniu składania wniosku legalnie przebywali w Polsce na podstawie ważnej wizy humanitarnej

lub

2) bezpośrednio przed dniem 24 lutego 2022 r. legalnie przebywali na terytorium Ukrainy oraz

b) przybyli na terytorium Polski w okresie po dniu 24 lutego 2022 r. z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi na jej terytorium, oraz

c) nie mogli wrócić do kraju pochodzenia ze względów bezpieczeństwa lub ze względu na ryzyko represji lub prześladowań.

W chwili publikacji niniejszego materiału obywatele Białorusi, Rosji i Ukrainy mogą uzyskać wizy humanitarne do Polski na zasadach ogólnych:

- w urzędach konsularnych swoich krajów;
- po rozważeniu indywidualnych okoliczności sprawy.

Wiza humanitarna.

Tabela.

Dostęp do ubezpieczenia	Cudzoziemiec musi samodzielnie wykupić ubezpieczenie zdrowotne na czas ważności wizy
Dostęp do rynku pracy	Otwarty dostęp do rynku pracy bez przywiązania do pracodawcy
Działalność przedsiębiorcza i gospodarcza	Nie ma możliwości prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej. Istnieje możliwość prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółki akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością, komandytowej i komandytowo-akcyjnej przez 6 miesięcy, w przyszłości konieczne jest uzyskanie specjalnego zezwolenia na prowadzenie działalności
Podróżowanie po strefie Schengen	Przez okres do 90 dni w okresie 180 dni
Możliwości dalszej legalizacji	Legalizacja możliwa jest ze względu na cel pobytu (zezwolenia na pobyt czasowy), np. na podstawie specjalnego zezwolenia na pobyt dla obywateli Białorusi – posiadaczy wiz humanitarnych lub składających wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej
Terminy wydania decyzji	Od 15 do 30 dni

Koszt wizy	Za darmo. Opłaty pobierane są wyłącznie za usługi centrum wizowego – 38 zł
Możliwość odwołania	W terminie 14 dni od otrzymania decyzji o odmowie należy złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Sprawę rozpatruje Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Uwaga: Od 10.08.2020 r. do 30.06.2023 r. Polska wydała obywatelom Białorusi ponad 52 tys. wiz.

1.6. Wiza z dopiskiem „Poland. Business Harbour”

Poland.Business Harbour to zintegrowany pakiet usług zapewniających relokację na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej freelancerów, start-upów, małych i średnich oraz dużych przedsiębiorstw.

Obywatele Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy mogą uzyskać wizę krajową w ramach programu Poland.Business Harbour. Wiza ta wydawana jest także na okres do 1 roku z prawem pobytu w Polsce przez cały okres ważności wizy, a także przewiduje możliwość pobytu w innych krajach UE do 90 dni w ciągu 180-dniowego okresu, a także pozwala:

- zatrudnić się w Polsce bez konieczności uzyskania pozwolenia na pracę;
- ubiegać się o zezwolenie na pobyt;
- ubiegać się o ochronę międzynarodową;
- wielokrotnie przekraczać granicę z UE w ciągu całego okresu ważności wizy.

Najważniejszą zaletą tej wizy jest możliwość prowadzenia działalności gospodarczej na takich samych warunkach jak obywatele Polski w okresie uczestnictwa w programie Poland.Business Harbour.

Program przeznaczony jest dla:

- cudzoziemców, którzy są specjalistami w dziedzinie technologii informatycznych (IT);
- osób planujących uruchomienie startupu w ramach programu Poland Prize;
- właścicieli małych/średnich/dużych firm, którzy chcą je przenieść w ramach programu z Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu.

Więcej szczegółów o programie „Poland. Business Harbour” można przeczytać tutaj: <https://www.gov.pl/web/poland-businessharbour-ru>

Niezbędne **dokumenty** do uzyskania wizy dla specjalisty branży IT:

1. wypełniony i podpisany formularz wniosku wizowego ze zdjęciem (35x45 mm);
2. ważny paszport (wydany w ciągu ostatnich 10 lat, ważny co najmniej 3 miesiące po zakończeniu ważności wizy, a także zawierający co najmniej 2 wolne strony przeznaczone na wizę);
3. ubezpieczenie medyczne na cały okres obowiązywania wizy, obejmujące wszystkie kraje UE z minimalną ochroną ubezpieczeniową w wysokości 30 000 EUR;
4. zaproszenie od jednej z firm partnerskich (lista na stronie <https://www.gov.pl/web/poland-businessharbour>), która zamierza zatrudnić cudzoziemca oraz jeden z dwóch dokumentów (do wyboru):
 - dokument potwierdzający wykształcenie techniczne lub
 - dokument potwierdzający co najmniej roczne doświadczenie zawodowe w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Bardziej szczegółową listę dokumentów można znaleźć tutaj: <https://www.gov.pl/web/ukraina/wizy-w-ramach-programu-poland-business-harbour2>

Uwaga: Od 10.08.2020 r. do 30.06.2023 r. Polska wydała prawie 11 400 wiz Poland.Business Harbour dla obywateli Białorusi

Wiza Poland. Biznes. Harbour. Tabela

Dostęp do ubezpieczenia	Cudzoziemiec musi samodzielnie wykupić ubezpieczenie zdrowotne na czas ważności wizy
Dostęp do rynku pracy	Otwarty dostęp do rynku pracy, bez przywiązania do pracodawcy
Działalność przedsiębiorcza i gospodarcza	Tak, na takich samych warunkach jak obywatele Polski w okresie uczestnictwa w programie Poland.Business Harbour
Podróżowanie po strefie Schengen	Przez okres do 90 dni w okresie 180 dni
Możliwości dalszej legalizacji	Legalizacja możliwa jest ze względu na cel pobytu (zezwolenie na pobyt) lub złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej
Możliwość odwołania	W terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji o odmowie wydania wizy należy złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Sprawę rozpatruje Ministerstwo Spraw Zagranicznych

1.7. Ograniczenia dla obywateli Federacji Rosyjskiej

12 września 2022 r. Rada Unii Europejskiej zawiesiła umowę o ułatwieniach wizowych między UE a Rosją. W związku z tym do obywateli Rosji będą miały zastosowanie ogólne zasady kodeksu wizowego. To znaczy:

- podwyżka opłaty wizowej z 35 do 80 euro;
- konieczność przedstawienia dodatkowych dokumentów potwierdzających dane wskazane we wniosku;
- wydłużenie czasu rozpatrywania wniosków;
- zaostrzenie zasad wydawania wiz wielokrotnego wjazdu

19 września 2022 r. Polska na mocy uchwały Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zastrzyła ograniczenia wjazdu dla obywateli Rosji.

Zgodnie z nowymi przepisami obywatele Federacji Rosyjskiej nie będą już mogli wjeżdżać do Polski przez granice zewnętrzne w celach wyjazdów biznesowych, sportowych, turystycznych czy kulturalnych. Ograniczona jest także możliwość przekraczania granicy przez lotniska i morskie punkty kontrolne. Zmiany te weszły w życie 26 września 2022 r.

Jednocześnie utrzymano uzgodnione i uzasadnione wyjątki. W szczególnych przypadkach kierownik przejścia granicznego, za zgodą Komendanta Głównego Straży Granicznej, może zezwolić obywatelom Rosji na wjazd na terytorium Polski.

Ponadto w związku ze znaczną redukcją personelu dyplomatyczno-konsularnego w polskich urzędach konsularnych na terenie Federacji Rosyjskiej, do odwołania placówki te nie będą przyjmowały wniosków o wydanie wiz Schengen i krajowych na dotychczasowych zasadach. Obecnie rozpatrywane są wnioski o wydanie wizy od obywateli Federacji Rosyjskiej ze względów humanitarnych, w sytuacjach nadzwyczajnych oraz w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Od 17 września 2023 r. do Polski nie będą mogły wjeżdżać także samochody zarejestrowane w Rosji. Dotyczy to wszystkich pojazdów, zarówno do użytku komercyjnego, jak i osobistego, niezależnie od tego, czy kierowca pojazdu jest obywatelem Rosji, czy innego kraju.

1.8. Wjazd na terytorium Polski bez wizy

Jeżeli cudzoziemiec nie posiada wizy lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy, a jednocześnie zachodzą uzasadnione powody, aby obawiać się o własne bezpieczeństwo lub życie, to może:

1. ZŁOŻYĆ WNIOSEK O OCHRONĘ MIĘDZYNARODOWĄ NA GRANICY.

Podczas kontroli granicznej (kiedy funkcjonariusz Straży Granicznej sprawdza dokumenty) cudzoziemiec może zadeklarować, że chce ubiegać się o ochronę międzynarodową. Można poprosić o ochronę w dowolnym języku, używając słów i wyrażeń takich jak „status uchodźcy”, „ochrona międzynarodowa”, „zagrożenie życia”.

Zgodnie z ustawodawstwem polskim i międzynarodowym, w takiej sytuacji, nawet jeśli cudzoziemiec nie posiada dokumentów uprawniających do wjazdu do Polski, Straż Graniczna ma obowiązek zapewnić możliwość przekroczenia granicy.

W wyniku informacji uzyskanych podczas składania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, Urząd ds. Cudzoziemców ustali, który kraj powinien rozpatrzyć

wniosek cudzoziemca o udzielenie ochrony międzynarodowej (czy cudzoziemiec posiada lub posiadał wizę lub zezwolenie na pobyt z jednego z krajów UE, czy cudzoziemiec mieszkał w kraju UE lub ubiegał się tam o ochronę, czy cudzoziemiec ma rodzinę w jednym z krajów UE).

2. ZAPYTAĆ O ZGODĘ KOMENDANTA PLACÓWKI STRAŻY GRANICZNEJ NA WJAZD.

Przekraczając granicę Polski, cudzoziemiec może zwrócić się do funkcjonariuszy Straży Granicznej z prośbą o udzielenie zezwolenia na wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zezwolenie takie wydaje Komendant Placówki Straży Granicznej, jednak na okres nie dłuższy niż 15 dni.

W tym okresie możesz zalegalizować swój pobyt, jeśli istnieją ku temu powody, lub złożyć wniosek o przyznanie ochrony międzynarodowej. W tym celu należy udać się do dowolnego oddziału Służby Granicznej i powiadomić o tym pracownika tej służby.

3. POPROSIĆ KOMENDANTA PLACÓWKI STRAŻY GRANICZNEJ O WYDANIE WIZY SCHENGEN.

Wiza ta może zostać wydana w wyjątkowych sytuacjach i na bardzo krótki okres, np. 14 dni. Z taką wizą można podróżować do innych krajów UE, jeśli ich ustawodawstwo to przewiduje, lub zalegalizować swój pobyt w Polsce.

1.9. Specjalne rozwiązania prawne dla obywateli Ukrainy

W związku z inwazją na pełną skalę Rosji na Ukrainę wprowadzono szczególne środki prawne, które mają zastosowanie do obywateli Ukrainy i innych grup cudzoziemców, którzy przybyli na terytorium Polski od 24 lutego 2022 r. w wyniku działań wojennych. Warto zaznaczyć, że aby wjechać do Polski ze względu na sytuację militarną nie jest konieczne przekraczanie granicy bezpośrednio z Ukrainy.

UWAGI:

w związku z aktywnymi działaniami bojowymi na Ukrainie wiele osób nie mogło opuścić terytorium kraju bezpośrednio w kierunku Polski, ponieważ drogi zostały zablokowane, a niektóre miejscowości zostały odcięte od możliwości wyjazdu. Obywatele Ukrainy mieli alternatywną możliwość podróżowania m.in. przez Mołdawię, Rumunię, Węgry i Słowację.

Jeżeli cudzoziemiec przybył do Polski w wyniku działań wojennych, to nawet w przypadku braku ważnego dokumentu podróży może uzyskać od Komendanta Placówki Straży Granicznej odpowiedzialnej za przejście granicznego na zgodę na wjazd.

Zakres obowiązku wydania tego zezwolenia nie jest bezwzględny, gdyż komendant placówki granicznej ma prawo indywidualnie zbadać sprawę i odmówić wjazdu, jeśli uzna, że dana osoba nie spełnia szczególnych wymogów prawnych.

Polska przyjęła także specjalną ustawę o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, która przewiduje legalny pobyt, dostęp do rynku pracy, a także pomoc socjalną i medyczną. Więcej informacji znajduje się w rozdziale numer 5.

2

ROZDZIAŁ 2.

UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE W POLSCE

Cudzoziemiec musi być ubezpieczony przez cały okres pobytu w Polsce. Ubezpieczenie zdrowotne jest konieczne w przypadku krótkotrwałej choroby lub długotrwałej niezdolności do pracy, w tym ciąży.

W Polsce funkcjonuje państwowy system ubezpieczeń zdrowotnych, za który odpowiada Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), finansowany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), którego budżet jest z kolei uzupełniany przez składki osób ubezpieczonych.

**Ubezpieczyć się w Narodowym Funduszu Zdrowia (NFZ)
można w następujący sposób:**

1. obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne za pośrednictwem pracodawcy lub uczelni;
2. dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne.

2.1. Obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne za pośrednictwem pracodawcy

Najczęściej spotykaną formą obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego jest podjęcie legalnej pracy na terytorium Polski. Wszystkie osoby zatrudnione w Polsce na umowach o pracę lub świadczące usługi na umowach cywilnoprawnych są obowiązkowo zgłaszane przez pracodawców/ zleceniodawców/zamawiających do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ciągu 7 dni od zawarcia umowy.

Warto podkreślić, iż umowy o pracę są regulowane Kodeksem Pracy, a strony takich umów są określane jako pracodawca – pracownik. Umowy cywilnoprawne są regulowane Kodeksem Cywilnym, a strony określane jako zleceniodawca – zleceniobiorca przy umowach zlecenia oraz zamawiający – wykonawca przy umowach o dzieło.

W tym miejscu skupimy się wyłącznie na umowach o pracę i umowach zlecenia.

Od przysługującego wynagrodzenia, tj. przed potrąceniem wszystkich podatków i składek do ZUS, które są po stronie osoby zatrudnionej, pracodawca lub zleceniodawca najpierw przekazuje wynagrodzenie netto na konto bankowe wskazane przez pracownika lub zleceniobiorcę, do 15 dnia następnego miesiąca odprowadza wszystkie niezbędne składki do ZUS, a 20 dnia następnego miesiąca odprowadza tzw. zaliczki na podatek dochodowy do Urzędu Skarbowego. Powyższa zasada obowiązuje przez cały okres zatrudnienia aż do momentu zakończenia umowy lub jej rozwiązania.

PRZYKŁAD:

1 czerwca pomiędzy stronami została zawarta umowa zlecenia na okres jednego miesiąca, tj. do 30 czerwca 2023 r., a wynagrodzenie zleceniobiorcy określono na kwotę 3000,00 zł. brutto.

Zleceniodawca od ww. określonej kwoty zapłaci zleceniobiorcy, na przykład 30 czerwca, wynagrodzenie netto 2106,72 złotych, do 15 lipca przekaże do ZUS składki w wysokości 644,28 zł. oraz do 20 lipca przekaże do Urzędu Skarbowego 249,00 zł.

$2106,72 \text{ zł.} + 644,28 \text{ zł.} + 249,00 \text{ zł.} = 3000,00 \text{ zł. brutto}$

Kwota 644,28 zł. obejmuje składki społeczne, które są po stronie zleceniobiorcy a mianowicie: emerytalne, rentowe, **chorobowe*** oraz zdrowotne. **Opłacenie tych składek do ZUS daje prawo do korzystanie z darmowej opieki medycznej w ramach NFZ.**

Składki chorobowe pozwolą korzystać z renty w Polsce, a zdrowotne z darmowej pomocy medycznej (lekarzy, fizjoterapeuty, pomocy w szpitalu).

Należy podkreślić, iż do korzystania z darmowej opieki medycznej są uprawnione osoby tylko w **okresie trwania umowy i regularnego opłacenia składek do ZUS** przez pracodawcę lub zleceniodawcę. Rozwiązanie umowy lub jej ustanie powoduje brak opłacanych składek, a zatem osoba traci prawo do darmowych usług medycznych w ramach NFZ.

WAŻNE: pracownik, którego obowiązek ubezpieczenia wygaś z uwagi na ustanie stosunku pracy, jak i członkowie jego rodziny, mają prawo jeszcze przez 30 dni do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej.

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej zleceniobiorcy również ustaje po upływie 30 dni od dnia wygaśnięcia obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego, tzn. od dnia rozwiązania umowy.

Przy zgłoszeniu się do placówki medycznej, która świadczy usługi medyczne w ramach NFZ (tzn. strony mają podpisaną umowę o współpracy, a na drzwiach wejściowych lub oknie znajduje się naklejka NFZ), na podstawie numeru identyfikacyjnego PESEL szpital lub przychodnia sprawdzi czy osoba ta jest zgłoszona do ZUS i czy może korzystać z darmowej opieki medycznej. W przypadku braku prawa do bezpłatnych usług, placówka medyczna poprosi o zapłatę za nadane usługi lub zabiegi.

Bardzo często mimo regularnie opłacanych składek do ZUS przez podmiot zatrudniający, po zgłoszeniu się osoby do placówki medycznej, na recepcji mogą

poinformować o braku Pana/Pani danych w systemie. W takiej sytuacji warto zwrócić się do swojego pracodawcy/zleceniodawcy o nadanie potwierdzenia zgłoszenie do ZUS, dokument ten nazywa się ZUS ZCNA (wzór poniżej) z potwierdzeniem o jego wysyłce, który należy okazać w rejestracji przy kolejnej wizycie. Dokument ten nie wymaga podpisu.

Wzór potwierdzenia do ubezpieczenia zdrowotnego, które uprawnia do darmowej opieki medycznej w ramach NFZ. W dokumencie również będą się znajdować dane wszystkich członków rodziny zgłoszonych do ubezpieczenia:

ZUS P ZCNA		ZGŁOSZENIE DANYCH O CZŁONKACH RODZINY DLA CEŁÓW UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO					
I DANE ORGANIZ.							
<table border="1"> <tr> <td>01.</td> <td></td> <td>02.</td> <td></td> </tr> </table>				01.		02.	
01.		02.					
II. DANE IDENTYFIKACYJNE PŁATNIKA SKŁADEK		POLA 01 - DATA NADANIA (WYPEŁNIA ZUS) 02 - NALEPKA R (WYPEŁNIA ZUS)					
01 NUMER NIP	02 NUMER REGION	03 NUMER PESEL	04. RODZAJ DOKUMENTU				
05. SERIA I NUMER DOKUMENTU	06 NAZWA SKRÓCONA						
07 NAZWISKO	08 IMIĘ PIERW.						
09 DATA URODZENIA							
■ DANE IDENTYFIKACYJNE OSOBY UBEZPIECZONEJ							
01 NUMER PESEL	02	03 RODZAJ DOKUMENTU	04 SERIA I NUMER DOKUMENTU				
05 NAZWISKO	07 DATA URODZENIA						
06 IMIĘ PIERWSZE							
IV.A. DANE O CZŁONKU RODZINY OSOBY UBEZPIECZONEJ UPRAWNIONYM DO ŚWIADCZEŃ Z UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO							
01 ZGŁOSZENIE NOWEGO CZŁONKA RODZINY (1) / WYREJESTROWANIE CZŁONKA RODZINY (2)	02 DATA UZYSKANIA/UTRATY UPRAWNIEŃ DO UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO PRZEZ CZŁONKA RODZINY						
03 NUMER PESEL	04 NUMER NIP	05 RODZAJ DOKUMENTU	06 SERIA I NUMER DOKUMENTU				
07 NAZWISKO	09 DATA URODZENIA						
08 IMIĘ PIERWSZE							
10 KOD STOPNIA POKREWIEŃSTWA/ POWINOWACTWA							
12 KOD STOPNIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	11. POZOSTAJE WE WSPÓLNYM GOSPODARSTWIE DOMOWYM Z OSOBĄ UBEZPIECZONĄ (X OZNACZA TAK)						
IV.B. ADRES ZAMIESZKANIA		01. KOD	02. MIEJSCOWOŚĆ				
03. GMINA/DZIELNICA	04. ULICA	06. NR LOKALU	08. ZAGR. KOD POCZT.				
05. NR DOMU 8	07. NR TELEFONU						
VA DANE O CZŁONKU RODZINY OSOBY UBEZPIECZONEJ UPRAWNIONYM DO ŚWIADCZEŃ Z UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO							
01 ZGŁOSZENIE NOWEGO CZŁONKA RODZINY (1) / WYREJESTROWANIE CZŁONKA RODZINY (2)	02 DATA UZYSKANIA/UTRATY UPRAWNIEŃ DO UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO PRZEZ CZŁONKA RODZINY						
03 NUMER PESEL	04 NUMER NIP	05 RODZAJ DOKUMENTU	06 SERIA I NUMER DOKUMENTU				
07 NAZWISKO	09 DATA URODZENIA						
08 IMIĘ PIERWSZE							
10 KOD STOPNIA POKREWIEŃSTWA/ POWINOWACTWA							
12 KOD STOPNIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	11. POZOSTAJE WE WSPÓLNYM GOSPODARSTWIE DOMOWYM Z OSOBĄ UBEZPIECZONĄ (X OZNACZA TAK)						
V.B. ADRES ZAMIESZKANIA		01. KOD	02. MIEJSCOWOŚĆ				
03. GMINA/DZIELNICA	04. ULICA	06. NR LOKALU	08. ZAGR. KOD POCZT.				
05. NR DOMU	07. NR TELEFONU						
VI. OŚWIADCZENIE PŁATNIKA SKŁADEK		VII. OŚWIADCZENIE OSOBY UBEZPIECZONEJ					
01. DATA WYPEŁNIENIA OŚWIADCZAM, ŻE DANE ZAWARTE W FORMULARZU SĄ ZGODNE ZE STANEM PRAWNYM I FAKTYCZNYM, JESTEM ŚWIADOM(-MA) ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ ZA ZEZNANIE NIEPRAWDY LUB ZATAJENIE PRAWDY.		OŚWIADCZAM, ŻE DANE ZAWARTE W FORMULARZU SĄ ZGODNE ZE STANEM PRAWNYM I FAKTYCZNYM, JESTEM ŚWIADOM(-MA) ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ ZA ZEZNANIE NIEPRAWDY LUB ZATAJENIE PRAWDY.					
PODPIS PŁATNIKA LUB OSOBY UPOWAŻNIONEJ ORAZ PIECZĄTKĘ PŁATNIKA POTWIERDZAJĄCE DANE ZAWARTE NA PIERWSZEJ STRONIE DOKUMENTU NALEŻY UMIEŚCIĆ NA GÓRZE DRUGIEJ STRONY DOKUMENTU.							

WAŻNE:

Osoby zatrudnione na umowach o pracę lub umowach zlecenia mogą zgłosić członków swojej rodziny jeżeli nie posiadają oni innego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego: dziecka, wnuka, małżonka. Zgłoszenie dziecka do ubezpieczenia jest obowiązkiem ustawowym.

Celem zgłoszenia członka swojej rodziny, należy wypełnić odpowiedni wniosek (wzór poniżej) i przekazać go podmiotowi zatrudniającemu. Z tytułu objęcia swoim ubezpieczeniem zdrowotnym członków rodziny, ani pracownik/zleceniobiorca ani pracodawca/zleceniodawca nie ponoszą żadnych dodatkowych kosztów przy tym uzyskują prawo do darmowej opieki medycznej w ramach NFZ.

Wzór zgłoszenia członków rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego oraz darmowej opieki medycznej w ramach NFZ:

..... (miejscowość, data)	
Imię i nazwisko	
PESEL:	
Adres zamieszkania:	
WNIOSEK o zgłoszenie członków rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego	
Zwracam się z prośbą o zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego członka rodziny od dnia	
DANE CZŁONKA RODZINY ZGŁASZANEGO DO UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO:	
Imię i nazwisko członka rodziny:	
PESEL.....	
Data urodzenia:.....	
Kod pocztowy:	
Miejscowość:	
Ulica, nr domu/nr mieszkania:	
Stopień pokrewieństwa: (bardzo proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)	
☐ współmałżonek	
☐ dziecko własne, przysposobione lub dziecko współmałżonka	
☐ inny (jaki?):	
Czy członek rodziny pozostaje we wspólnym gospodarstwie z osobą ubezpieczoną? (bardzo proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)	
☐ TAK ☐ NIE	
Czy członek rodziny pozostaje na wyłącznym utrzymaniu? (bardzo proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)	
☐ TAK ☐ NIE	
Kod stopnia niepełnosprawności członka rodziny: (bardzo proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)	
☐ nie dotyczy ☐ lekki, umiarkowany, znaczny (jaki?):	
☐ niepełnosprawność stwierdzona przez 16 rokiem życia	
Oświadczam, że dane zawarte w formularzu są zgodne ze stanem prawnym i faktycznym. Jestem świadom(a) odpowiedzialności karnej za podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy. Jednocześnie zobowiązuje się do niezwłocznego powiadomienia pracodawcy w przypadku zmiany danych podanych w powyższym kwestionariuszu.	
..... (podpis pracownika)	

***WAŻNE!**

*W umowach o pracę składka chorobowa jest obowiązkowa, a w przypadku umów zlecenia jest dobrowolna i wynosi 2,45%. Jeżeli osoba chciałaby aby podmiot zatrudniający odprowadzał za nią składkę chorobową, przy zatrudnieniu na umowę zlecenia, należy zaznaczyć w oświadczeniu punkt: „**Wnoszę o objęcie mnie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym**”. Opłacenie tej składki nadaje prawo do zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego z ZUS.*

2.2. Ubezpieczenie zdrowotne za pośrednictwem uczelni

Studenci cudzoziemcy posiadający ważną Kartę Polaka lub są uznani za osoby mające polskie pochodzenie w świetle ustawy o repatriacji, niebędący obywatelami Unii Europejskiej lub państw członkowskich EFTA, mogą dobrowolnie podpisać umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia, a następnie złożyć odpowiedni wniosek o objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym w swojej uczelni dołączając do wniosku kopię uprzednio podpisanej umowy z NFZ. Po spełnieniu ww. przesłanek, składkę zdrowotną do ZUS opłaci uczelnia, a student uzyska prawo do bezpłatnej opieki medycznej w ramach NFZ.

Studenci cudzoziemcy spoza Unii Europejskiej oraz państw członkowskich EFTA, nieposiadający Karty Polaka lub nie są uznani za osoby mające polskie pochodzenie, muszą zgłosić się do ubezpieczenia zdrowotnego dobrowolnie i ponosić jego koszt samodzielnie.

Warto pamiętać, iż studenci obcokrajowcy, którzy na podstawie Karty Polaka uzyskają Kartę Pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stracą prawo do ubezpieczenia zdrowotnego opłacanego ze środków uczelni do ZUS. Wynika to z faktu, iż po uzyskaniu Karty Pobytu, Karta Polaka automatycznie traci swoją ważność, a pobyt tej osoby na terytorium kraju odbywa się na podstawie innego dokumentu. W przypadku zaistnienia takiej sytuacji, należy ubezpieczyć się dobrowolnie i opłacać składkę samodzielnie.

2.3. Dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne

W takim przypadku podpisuje się umowę bezpośrednio z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ) i samodzielnie opłaca się własne składki do ZUS.

W sytuacji, gdy osoba nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu na przykład z tytułu zatrudnienia na umowie o pracę lub umowie zlecenia, osoba ta może ubezpieczyć się dobrowolnie, zgłaszając się do oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia składając odpowiedni wniosek. Ubezpieczyć się dobrowolnie w NFZ można, jeżeli osoba posiada miejsce zamieszkania w Polsce.

Możliwość zawarcia umowy dobrowolnego ubezpieczenia dotyczy:

- osób posiadających obywatelstwo państwa członkowskiego UE lub EFTA, zamieszkujących na terytorium państwa członkowskiego UE lub EFTA,
- osób nieposiadających obywatelstwa państwa członkowskiego UE lub EFTA przebywające na terytorium RP na podst. wizy pobytowej, w celu wykonywania pracy, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zgody na pobyt tolerowany lub osób, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą albo korzystające z ochrony czasowej na jej terytorium,
- studentów i uczestników studiów doktoranckich, którzy studiują w RP, oraz absolwentów, którzy odbywają w RP obowiązkowy staż, nieposiadających obywatelstwa państwa członkowskiego UE lub EFTA,
- członków zakonów oraz alumnów wyższych seminariów duchowych i teologicznych, postulantów, nowicjuszy i juniorystów zakonów i ich odpowiedników nieposiadających obywatelstwa państwa członkowskiego UE lub EFTA, a przebywających na terytorium RP na podst. wizy, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zgody na pobyt tolerowany, lub osób, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą albo korzystają z ochrony czasowej na jej terytorium,
- osób odbywających staż adaptacyjny,

- osób odbywających kursy języka polskiego oraz kursy przygotowawcze do podjęcia nauki w języku polskim, nieposiadających obywatelstwa państwa członkowskiego UE lub EFTA,
- osób korzystających z wolontariatu.

Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia członków rodziny nie dotyczy korzystających, zgłaszających do ubezpieczenia zdrowotnego wolontariuszy, cudzoziemców - studentów i uczestników studiów doktoranckich oraz absolwentów, którzy odbywają w Polsce obowiązkowy staż, a także członków zakonów, alumnów wyższych seminariów duchownych i teologicznych, postulantek, nowicjuszy i juniorystów zakonów i ich odpowiedników, osób odbywających staż adaptacyjny oraz odbywających kursy języka polskiego lub kursy przygotowawcze do podjęcia nauki w języku polskim. Od korzystających, zgłaszających wolontariuszy do ubezpieczenia zdrowotnego oraz od cudzoziemców (studentów, uczestników studiów doktoranckich, członków zakonów itp.) nie jest również pobierana opłata dodatkowa.

Warto pamiętać, iż wykonując pracę wyłącznie na podstawie umowy o dzieło (ds. prawa autorskie), pomimo iż ta umowa jest zgłaszana do ZUS, nie stanowi ona tytułu do ubezpieczenia. W związku z czym od umowy o dzieło nie są odprowadzane składki do ZUS co z kolei nie uprawnia do korzystania z bezpłatnej opieki zdrowotnej w ramach NFZ.

Warto pamiętać, że bycie członkiem rodziny osoby ubezpieczonej, uprawnia do zgłoszenia się do ubezpieczenia na tej podstawie. Jednak nie jest to przeszkodą do dobrowolnego ubezpieczenia we własnym zakresie.

W celu zawarcia umowy, należy zabrać ze sobą dokument tożsamości, zgłosić się do wojewódzkiego oddziału NFZ, wypełnić wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym oraz podpisać dwa egzemplarze umowy. Po zawarciu umowy z NFZ należy udać się do oddziału lub inspektoratu ZUS, wypełnić druk ZUS ZZA za siebie, a jeśli zgłaszasz członków rodziny – druk ZUS ZCNA. Po spełnieniu ww. przesłanek uzyskuje się indywidualny numer rachunku w ZUS do wpłaty składki zdrowotnej.

Wysokość składki z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego wynosi 9% podstawy jej wymiaru. Za podstawę wymiaru składki uznaje się przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw wraz z wypłatami z zysku ogłaszane przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego i podawane po 15 dniu miesiąca rozpoczynającego kolejny kwartał na stronie internetowej www.stat.gov.pl. Stanem na 20 lipca 2023 r. Przeciętne wynagrodzenie wynosi 7365,65 zł.

Размер взноса на медицинское страхование составляет 9% от его оценочной базы. Основой для расчета взноса является среднемесячная заработная плата в секторе предприятий вместе с распределением прибыли, объявляемая председателем Центрального статистического управления и публикуемая после 15-го числа месяца, начинающего следующий квартал, на веб-сайте www.stat.gov.pl. По состоянию на 20 июля 2023 г. средняя заработная плата составляет 7 365,65 злотых.

WZÓR WYLICZENIA SKŁADKI:

$$7365,35 \text{ zł.} \times 9\% = 662,88 \text{ zł.}$$

Opierając się o powyższy wzór za miesiące: lipiec, sierpień, wrzesień 2023 r. składka nie może być mniejsza niż 662,88 zł. Warto pamiętać, iż kwota ta jest nie podzielna i należy ją uiścić za cały miesiąc kalendarzowy do 20 dnia następnego miesiąca, nawet za niepełny miesiąc ubezpieczenia.

Ubezpieczenie w Narodowym Funduszu Zdrowia pozwala na pokrycie wszystkich kosztów leczenia, wizyt w zakładach opieki zdrowotnej, badań i diagnostyki, a także odszkodowania w razie jakichkolwiek zdarzeń losowych.

Jednak niezwykle trudno jest umówić się na wizytę u specjalisty, a czas oczekiwania na wizytę może wynosić ponad 6 miesięcy. W takim przypadku alternatywą dla ubezpieczenia publicznego jest ubezpieczenie prywatne.

2.4. System prywatnych ubezpieczeń

Alternatywą dla ubezpieczenia zdrowotnego w ramach NFZ jest prywatna opieka medyczna. Jednocześnie nie stoi to na przeszkodzie, aby korzystać z prywatnej i państwowej opieki jednocześnie. Do najbardziej znanych firm świadczących usługi z zakresu prywatnej opieki medycznej są: Allianz, Medcover, Luxmed, PZU, Enel-Ds., PolMed. Warto skontaktować się i dowiedzieć się o dostępnych pakietach medycznych i wybrać odpowiedni dla siebie i swojej rodziny. Większość firm obsługuje w językach obcych, a koszt prywatnej opieki medycznej bardzo często zbliżony do kosztu opieki w ramach NFZ.

Najlepszym rozwiązaniem jest posiadanie tytułu do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, na przykład w związku z zatrudnieniem na umowie o pracę lub umowie zleceniu, zgłoszenie członków swojej rodziny z tego tytułu oraz dodatkowo, w razie możliwości finansowych, wykupienie pakietu prywatnej opieki medycznej. Pozwoli to w przypadku bardzo poważnych chorób korzystać z całego spektrum usług jakie oferuje państwowa służba zdrowia, a w przypadku prywatnej opieki, w nagłych wypadkach można pilnie zapisać się na wizytę do lekarza oraz uniknąć dużych kolejek, które są bardzo poważnym problemem w NFZ.

3

ROZDZIAŁ 3.

**ZEZWOLENIA NA POBYT.
GŁÓWNE ZASADY**

3.1. Czym jest numer PESEL i jak go można uzyskać?

PESEL to unikalny numer identyfikacyjny osoby fizycznej w Polsce, który co do zasady zawiera informacje o dacie urodzenia, o numerze identyfikacji, płci i numerze kontrolnym.

PESEL jest aktywnie wykorzystywany w różnych obszarach, takich jak zatrudnienie, odprowadzanie podatków, ubezpieczeniu zdrowotnym, uzyskiwaniu kredytu, edukacja, do dokonywania podpisu elektronicznego i inne obszary działalności osób fizycznych.

We wniosku o uzyskanie numeru PESEL należy podać podstawę prawną, np. zgodnie z ustawą o zasadach rejestracji i identyfikacji podatników lub art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz. U. z 2020 r. poz. 170, z późn. zm.), zgodnie z art. 7 ust. 2 oraz w ramach określonych w art. 9 ust. 4 ustawy o ewidencji ludności (Dz. U. z 2021 r. poz. 510).

Gdzie można uzyskać numer PESEL?
W Urzędzie Gminy właściwym ze względu na siedzibę pracodawcy, jeśli pracujesz
W Urzędzie Gminy właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub zameldowania (tam, gdzie jesteś zameldowany lub chcesz się zameldować)
W Urzędzie Stanu Cywilnego po otrzymaniu aktu urodzenia dziecka urodzonego na terytorium Polski

Więcej informacji można znaleźć na stronie:

<https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-numer-pesel-dla-cudzoziemcow>

3.2. Legalizacja pobytu

Aby zalegalizować swój pobyt w Polsce, należy złożyć wniosek o zezwolenie na pobyt. Zgodnie z ustawą o cudzoziemcach istnieją trzy główne rodzaje zezwoleń na pobyt:

1. Zezwolenie na pobyt czasowy;

2. Zezwolenie na pobyt stały;

3. Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego;

3.3. Procedura składania wniosku

Aby uzyskać zezwolenie na pobyt, należy złożyć wniosek w urzędzie wojewódzkim właściwym dla miejsca zamieszkania w Polsce. Ważne jest, aby wniosek złożyć w trakcie legalnego pobytu (wzór wniosku znajduje się w Załączniku nr 1).

Lista urzędów wojewódzkich w Polsce:

<https://mos.cudzoziemcy.gov.pl/kontakt/urzed-y-wojewod-zskie/dolnoslaski>

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE: Wydział Spraw Cudzoziemców przy ul. Marszałkowskiej 3/5, 00-624 Warszawa;	WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE: Oddział Cudzoziemców Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego, ul. Jagiellończyka 8, 66-400 Gorzów Wielkopolski;
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE: Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Czechowska 15, 20-072 Lublin;	WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE: Dolnośląski Urząd Wojewódzki Oddział Obywatelstwa Polskiego Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Pl. Powstańców Warszawy 1, 50-153 Wrocław;
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO- POMORSKIE: Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz;	WOJEWÓDZTWO POMORSKIE: Oddział ds. Legalizacji Pobytu Cudzoziemców Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku ul. Okopowa 21/27 pokój nr 1, 80-810 Gdańsk;
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE: Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Mickiewicza 3, 15-213 Białystok;	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE: Opolski Urząd Wojewódzki Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Piastowska 14, 45-082 Opole;

WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE: Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Oddział Obsługi Cudzoziemców Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie ul. Grunwaldzka 15, pokój 50, 35-959 Rzeszów;	WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE: Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Oddział Legalizacji Pobytu Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie Ds. M.J. Piłsudskiego 7/9, pok. Nr 7, 10-575 Olsztyn;
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE: Лодзинское воеводство: Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Piotrkowska 103, 90-425 Łódź;	WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Jagiellońska 25, 40-032 Katowice;
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE: Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie Wydział Spraw Cudzoziemców Ul. Przy Rondzie 6, 31-547 Kraków;	WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE: Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu Wydział Spraw Cudzoziemców pl. Wolności 17, 61-739 Poznań;
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki Wydział ds. Cudzoziemców Ul. Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin;	WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Aleja IX Wieków Kielc 3, (budynek C – od strony rzeki Silnicy), 25-516 Kielce;

Wnioski i dokumenty związane z legalizacją pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej muszą być:

- sporządzone w języku polskim;
- dostarczone w oryginałach lub notarialnie poświadczonych kopiach potwierdzających zgodność z oryginałem;

WAŻNE: zamiast oryginału dokumentu można złożyć następujący dokument:

1. poświadczony przez notariusza lub występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub doradcą podatkowym;
2. odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem potwierdził upoważniony pracownik organu prowadzącego procedurę (wojewody), któremu został przedstawiony oryginał dokumentu wraz z kopią.

- przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego (w przypadku dokumentów sporządzonych w języku obcym i przedstawianych jako dowód w procesie, np. akty stanu cywilnego, umowy, dyplomy i inne dokumenty).

Lista tłumaczy przysięgłych dostępna jest na stronie ministerstwa:

<https://arch-bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/tlumacze-przysiegli/lista-tlumaczy-przysieglych/search.html>

Aby ubiegać się o zezwolenie na pobyt, należy przedłożyć następujące dokumenty, tzw. dokumenty formalne, w celu rozpoczęcia procedury w sprawie:

- wniosek i osobista obecność wnioskodawcy;
- złożenie odcisków palców;
- dostarczenie oryginału paszportu do weryfikacji;

**WYKONAJ TĘ CZĘŚĆ PROCEDURY
BARDZO UWAŻNIE!**

Nieprawidłowo wypełniony wniosek lub brak któregośkolwiek z dokumentów formalnych, czyli tzw. „wada formalna” lub nieterminowe dostarczenie wszystkich dokumentów, może spowodować, że Twój wniosek nie zostanie przyjęty do rozpatrzenia. Oznacza to, że procedura (pomimo wysłania wniosku o pobyt czasowy w terminie) nie zostanie wszczęta, a Twój pobyt w Polsce będzie uznany za nielegalny od dnia następnego po dniu wygaśnięcia wizy lub karty pobytu.

Aby rozpocząć procedurę w sprawie, wnioskodawca musi stawić się osobiście, złożyć odciski linii papilarnych oraz przedstawić oryginał paszportu do weryfikacji.

Jeśli poprawnie wypełnisz i złożysz wymagane dokumenty, wojewoda podstempluje Twój paszport, co pozwoli Ci na legalny pobyt w Polsce do czasu zakończenia procedury (do czasu uprawomocnienia się decyzji w sprawie).

Zazwyczaj wszystkie procedury związane z legalizacją pobytu wymagają przedstawienia dokumentu podróży (paszportu). W szczególnych przypadkach, jeżeli cudzoziemiec nie posiada ważnego paszportu i nie ma możliwości jego uzyskania, może przedstawić alternatywny dokument tożsamości.

WAŻNE:

Należy pamiętać, że składając wniosek należy szczegółowo uzasadnić przyczyny braku możliwości uzyskania paszportu, a także wymienić działania podjęte w celu jego uzyskania, a nawet przedstawić dokumenty potwierdzające podjęte działania.

DECYZJA I KARTA POBYTU:

Jeśli wojewoda pozytywnie rozpatrzy twój wniosek, otrzymasz decyzję i kartę pobytu, która uprawnia Cię do przebywania w Polsce w określonym celu i pozwala na swobodne podróżowanie po strefie Schengen bez wizy.

Minimalny okres ważności zezwolenia na pobyt czasowy wynosi 3 miesiące, a maksymalny – 3 lata.

ODWOŁANIE OD DECYZJI:

W przypadku odmowy lub uzyskania karty pobytu na termin dłuższy niż wskazany we wniosku, masz 14 dni na złożenie odwołania do kierownika Urzędu do Spraw Cudzoziemców za pośrednictwem wojewody, który wydał decyzję. Jeśli odwołanie nie zostanie złożone i nie masz innych podstaw do pobytu w Polsce, musisz opuścić kraj w ciągu 30 dni od dnia otrzymania decyzji.

3.4. Zezwolenie na pobyt czasowy

Istnieje wiele rodzajów zezwoleń na pobyt czasowy, które wydawane są w zależności od głównego celu pobytu w Polsce. Na przykład: wykonywanie pracy, wykonywanie pracy w specjalności wymagającej wysokich kwalifikacji, prowadzenie działalności gospodarczej, rozpoczęcie lub kontynuowanie studiów stacjonarnych, prowadzenie badań naukowych lub prac, pobyt z obcokrajowcem lub obywatelem polskim oraz inne okoliczności.

Cel podany we wniosku musi być udokumentowany i uzasadniać cel pobytu dłuższego niż 3 miesiące.

3.4.1. Zezwolenie na pobyt czasowy na podstawie wizy humanitarnej

Od lipca 2022 r. obywatele Białorusi przebywający w Polsce na podstawie wizy humanitarnej będą mogli ubiegać się o zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na „inne okoliczności”. **Do uzyskania zezwolenia nie jest wymagany dowód ubezpieczenia, miejsca zamieszkania ani umowy o pracę.**

Zgodnie z Ustawą o cudzoziemcach zezwolenia na pobyt czasowy na podstawie „innych okoliczności” udziela się cudzoziemcowi, jeżeli bezpośrednio przed złożeniem wniosku o to zezwolenie przebywał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy krajowej wydanej w celach humanitarnych i posiada obywatelstwo określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, tj. jest obywatelem Białorusi.

Co do zasady, w celu uzyskania ww. zezwolenia konieczne jest złożenie w urzędzie wojewódzkim (właściwym dla miejsca zamieszkania):

- wniosku;
- aktualne fotografie kolorowe o wymiarach 35 mm x 45 mm;
- kopie wszystkich stron paszportu, w tym kopia wizy humanitarnej (wiza typu D, cel wydania wskazany na wizie: 21).

Za wydanie takiego zezwolenia na pobyt czasowy oraz wydruk karty pobytu nie są pobierane żadne opłaty. Zezwolenie wydawane jest na okres 3 lat. Posiadacz takiego zezwolenia na pobyt może pracować w Polsce bez konieczności uzyskiwania zezwolenia na pracę.

Pamiętaj, aby we wniosku o pobyt czasowy zaznaczyć jako cel pobytu tzw. inne okoliczności i dopisać „pobyt dla osoby posiadającej wizę humanitarną”.

Zezwolenie na pobyt na podstawie wizy humanitarnej. Tabela.

Właściwy organ	Wojewoda (urząd wojewódzki właściwy dla miejsca pobytu cudzoziemca)
Czas na jaki wydawane jest zezwolenie na pobyt	Do 3 lat
Dostęp do ubezpieczenia	Cudzoziemiec musi wykupić ubezpieczenie we własnym zakresie

Dostęp do rynku pracy	Otwarty dostęp do rynku pracy, bez konieczności wiązania się z pracodawcą na czas trwania zezwolenia na pobyt
Działalność przedsiębiorcza i gospodarcza	Nie ma możliwości prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej. Istnieje możliwość prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółki akcyjnej, komandytowej, komandytowo-akcyjnej lub z ograniczoną odpowiedzialnością przez okres 6 miesięcy, w przyszłości konieczne jest uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności
Podróżowanie po strefie Schengen	Przez okres do 90 dni w okresie 180 dni
Podróże na Białoruś i z powrotem	Możliwe bez utraty pozwolenia na pobyt
Wymagane dokumenty	Paszport z wizą humanitarną, 4 zdjęcia, wniosek o wydanie zezwolenia na pobyt
Terminy wydania decyzji	60 dni od daty dostarczenia wszystkich niezbędnych dokumentów. W praktyce trwa to od 4 do 6 miesięcy w zależności od urzędu wojewódzkiego rozpatrującego sprawę.
Możliwości odwołania	W terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji do organu drugiej instancji – Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców
Dokumentacja	Decyzja w sprawie, karta pobytu ważna 3 lata, a także możliwość uzyskania polskiego dokumentu podróży
Opłaty skarbowe	Zwolnione z opłat

3.4.2. Jedno zezwolenie na pobyt i pracę

Cudzoziemiec może ubiegać się o jednolite zezwolenie na pobyt i pracę, jeżeli planuje przebywać w Polsce dłużej niż trzy miesiące, a głównym celem jego pobytu jest praca.

WAŻNE!

Jednolite zezwolenie na pobyt daje prawo do wykonywania pracy na warunkach określonych w tym zezwoleniu. Jeżeli zmienią się warunki pracy lub cudzoziemiec będzie chciał zmienić pracodawcę, należy wystąpić o zmianę zezwolenia.

Wniosek wraz z niezbędnymi dokumentami należy złożyć w urzędzie wojewódzkim właściwym ze względu na miejsce zamieszkania.

Wniosek należy złożyć osobiście, najpóźniej do ostatniego dnia legalnego pobytu w Polsce.

Potwierdzeniem celu pobytu jest wypełniony przez pracodawcę załącznik nr 1, w którym podane jest stanowisko, miejsce wykonywania pracy, obowiązki i warunki zatrudnienia.

WYMAGANE DOKUMENTY:

1. wypełniony wniosek (liczba wniosków różni się w zależności od wymagań konkretnego urzędu);
2. załącznik nr 1 do każdego wniosku podpisanego przez pracodawcę;
3. 4 aktualne fotografie kolorowe o wymiarach 35 mm x 45 mm;
4. ważny dokument podróży (2 kserokopie wszystkich stron, na których znajdują się jakiekolwiek adnotacje oraz oryginał do porównania z kopią przez pracownika urzędu);
5. potwierdzenie uiszczenia opłaty skarbowej – 440 zł;
6. informacja starosty właściwego ze względu na główne miejsce pracy cudzoziemca, a także dokumenty potwierdzające podane tam kwalifikacje (np. wykształcenie, staż pracy, znajomość języków obcych) lub dokumenty potwierdzające zwolnienie z dostarczenia informacji starosty;

NA PRZYKŁAD, JEŚLI:

- **praca, którą cudzoziemiec musi wykonywać, znajduje się w wykazie zawodów deficytowych:**

2141 Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji

214912 Inżynier technologii betonów

214916 Inżynier technologii szkła

2151 Inżynierowie elektrycy

2212 Lekarze specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty)

2221 Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji

2222 Pielęgniarki z tytułem specjalisty

2511 Analitycy systemów komputerowych

2512 Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych

2513 Projektanci aplikacji sieciowych i multimediów

2514 Programiści aplikacji

2519 Analitycy systemów komputerowych i programiści gdzie indziej niesklasyfikowani

2521 Projektanci i administratorzy baz danych

2522 Administratorzy systemów komputerowych

2523 Specjaliści do spraw sieci komputerowych

2529 Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani

3112 Technicy budownictwa

3113 Technicy elektrycy

3114 Technicy elektronicy i pokrewni

341201 Asystent osoby niepełnosprawnej

341202 Opiekun osoby starszej

341203 Opiekun w domu pomocy społecznej

7112 Murarze i pokrewni

7114 Betoniarze, betoniarze zbrojarze i pokrewni

7115 Cieśle i stolarze budowlani

7116 Robotnicy budowy dróg

7121 Dekarze

7122 Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy

7123 Tynkarze i pokrewni

7124 Monterzy izolacji

7131 Malarze budowlani i pokrewni

7212 Spawacze i pokrewni

7222 Ślusarze i pokrewni

7411 Elektrycy budowlani i pokrewni

833101 Kierowca autobusu

8332 Kierowcy samochodów ciężarowych

8342 Operatorzy sprzętu do robót ziemnych i urządzeń pokrewnych

8343 Maszyniści i operatorzy maszyn i urządzeń dźwigowo-transportowych i pokrewni

- **cudzoziemiec przed złożeniem wniosku posiadał zezwolenie na pracę lub zezwolenie na pobyt czasowy i pracę u tego samego pracodawcy na tym samym stanowisku;**
- **cudzoziemiec przebywał legalnie i nieprzerwanie na terytorium Polski przez okres 3 lat poprzedzających złożenie wniosku.**

Więcej informacji na ten temat można znaleźć pod tym linkiem:
<https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/zwolnienie-z-informacji-starosty2>

Informacji starosty nie muszą również dostarczać osoby zwolnione z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, np. absolwenci polskich uczelni, pod warunkiem, że w procedurze zostały przedstawione dokumenty potwierdzające ten fakt (np. dyplom ukończenia polskiej uczelni).

7. **dokumenty potwierdzające ubezpieczenie zdrowotne lub pokrycie kosztów leczenia na terytorium RP (potwierdzenie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, np. ZUS RCA lub potwierdzenie opłacenia dobrowolnych składek na ubezpieczenie zdrowotne (NFZ) lub zaświadczenie o prywatnym ubezpieczeniu zdrowotnym);**
8. **zaświadczenie o braku zaległości podatkowych w Polsce;**
9. **dokumenty potwierdzające, że osoba zlecająca pracę cudzoziemcowi posiada środki finansowe lub źródła przychodów niezbędne do pokrycia zobowiązań wynikających z powierzenia pracy cudzoziemcowi (np. deklaracja CIT-8);**
10. **umowa z pracodawcą określająca miesięczne wynagrodzenie, którego wysokość nie jest niższa niż minimalna w zależności od rodzaju umowy lub wymiaru czasu pracy;**

WAŻNE!

OD 1 LIPCA 2023 R. PŁACA MINIMALNA WYNOSI 3600 ZŁ BRUTTO (2783,86 ZŁ NETTO). MINIMALNA STAWKA GODZINOWA WYNOSI 23,50 ZŁ BRUTTO.

11. oświadczenie o liczbie członków rodziny pozostających na utrzymaniu wnioskodawcy;

Warszawa, dnia _____

Nazwisko _____

Imię _____

Obywatelstwo _____

ЗАЯВЛЕНИЕ

Uprzedzony/a o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań (art. 233 § 1 Kodeksu karnego) oświadczam, że **mam/ nie mam** na utrzymaniu członków rodziny (np. żona, dzieci) w Polsce lub/oraz poza granicami terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

* Niewłaściwe skreślić

(Data i podpis cudzoziemca)

12. Oświadczenie o wynikach pracy i rozliczeniach podatkowych cudzoziemca za rok ubiegły, tzw. „tabela”. Dokument ten należy załączyć w przypadku legalizacji pobytu cudzoziemca w Warszawie;

Nazwisko _____

Warszawa, dnia, _____

Imię _____

Miejsce zamieszkania _____

Obywatelstwo _____

Seria i nr dokumentu _____

OŚWIADCZENIE

Uprzedzony o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań z art. 233 § 1 KK oświadczam, że:

1. Posiadam udziały lub akcje w spółce z o.o., w spółce komandytowej, w spółce komandytowo-akcyjnej.

TAK NIE

2. Pełnię funkcję w zarządzie osoby prawnej podlegającej wpisowi do rejestru przedsiębiorców.

TAK NIE

3. Wykonywałem/am pracę na terytorium Polski w roku 2022.

TAK NIE

4. Rozliczałem/am się z Urzędem Skarbowym poprzez deklarację PIT za 2022 r.

TAK NIE

5. Zalegam z uiszczaniem podatków.

TAK NIE

6. Uzyskałem/Uzyskałam oświadczenie o zamiarze powierzenia wykonywania pracy zarejestrowane przez właściwy powiatowy urząd pracy (dot. obywateli Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy).

TAK NIE

7. Podjąłem/Podjęłam pracę na podstawie oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy zarejestrowanym przez właściwy powiatowy urząd pracy (dot. obywateli Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy).

TAK NIE

Podpis

13. jeśli już pracowałeś w Polsce, będziesz musiał złożyć zeznanie podatkowe PIT - 37 za poprzedni rok.

Jednolite zezwolenie na pobyt i pracę. Tabela.

Właściwy organ	Wojewoda (urząd wojewódzki właściwy dla miejsca pobytu cudzoziemca)
Czas na jaki wydawane jest zezwolenie na pobyt	do 3 lat
Dostęp do ubezpieczenia	Cudzoziemiec musi wykupić ubezpieczenie we własnym zakresie
Dostęp do rynku pracy	Dostęp do rynku pracy na warunkach określonych w decyzji
Podróżowanie po strefie Schengen	Przez okres do 90 dni w okresie 180 dni
Terminy wydania decyzji	60 dni od daty dostarczenia wszystkich niezbędnych dokumentów. W praktyce trwa to od 4 do 6 miesięcy w zależności od urzędu wojewódzkiego rozpatrującego sprawę.
Możliwości odwołania	W terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji do organu drugiej instancji – Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców
Dokumentacja	Decyzja w sprawie, karta pobytu ważna 3 lata, a także możliwość uzyskania polskiego dokumentu podróży
Opłaty skarbowe	440 zł za procedurę rozpatrzenia wniosku i 100 zł za kartę plastikową

3.4.3. Legalizacja pobytu studentów studiów stacjonarnych

Zezwolenie na pobyt czasowy może zostać wydane w celu podjęcia lub kontynuowania studiów na uczelni zatwierdzonej przez polskiego Ministra Spraw Wewnętrznych. Jednocześnie należy potwierdzić konieczność pobytu w Polsce dłużej niż 3 miesiące.

Zezwolenie na pobyt można uzyskać, jeśli studiujesz na jednym z trzech poziomów systemu edukacji:

stopień pierwszy – licencjat;
stopień drugi – studia magisterskie;
stopień trzeci – studia doktoranckie (studia podyplomowe).

Główne dokumenty:

- 2 egzemplarze wypełnionego wniosku;
- 4 aktualne kolorowe zdjęcia o wymiarach 35 mm x 45 mm;
- 2 kserokopie tych stron paszportu, na których znajdują się jakiekolwiek adnotacje;
- potwierdzenie uiszczenia opłaty skarbowej w wysokości 340 zł;
- zaświadczenie z uczelni o udziale w kursie przygotowawczym, przyjęciu na studia lub kontynuowaniu studiów;
- jeżeli nauka jest odpłatna (komercyjne), należy dołączyć zaświadczenie o wysokości opłat za naukę oraz potwierdzenie wpłaty;
- jeżeli cudzoziemiec kontynuuje studia, konieczne będzie dołączenie odpisu okresowych osiągnięć studenta;
- ubezpieczenie zdrowotne pokrywające koszty leczenia na kwotę co najmniej 30 000 euro;
- standardowy pakiet dokumentów obejmuje również dowód posiadania środków finansowych na utrzymanie w Polsce i podróż powrotną do kraju pochodzenia:
- dokumenty potwierdzające wysokość środków przeznaczonych na pokrycie kosztów utrzymania (koszty utrzymania obejmują koszty stałych opłat związanych z użytkowaniem zajmowanego lokalu mieszkalnego, proporcjonalnie do liczby osób mieszkających w tym lokalu, a także opłaty za dostawę energii, gazu, wody, a także odbiór ścieków, odpadów i zanieczyszczeń płynnych).

Uproszczenia dla Białorusinów w uzyskaniu zezwolenia na pobyt na podstawie studiowania na uczelniach wyższych: Uchwała Rady Ministrów RP z dnia 24 września 2020 r. zwalnia obywateli Białorusi z obowiązku spełnienia tego wymogu. W praktyce oznacza to, że wydział spraw obywatelskich i cudzoziemców nie ma prawa żądać od obywateli Białorusi potwierdzenia posiadania środków na wynajem mieszkania i opłacenie rachunków za media.

**ABY OBLICZYĆ KWOTĘ WYMAGANĄ DO
UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA POBYT,
NALEŻY ZASTOSOWAĆ NASTĘPUJĄCY
WZÓR:**

**11 640 zł (środki na utrzymanie) + czesne za studia + środki
na powrót = środki niezbędne do pobytu w Polsce;**

- środki na powrót do kraju pochodzenia lub zamieszkania: 200 zł – jeśli cudzoziemiec przybył z kraju sąsiadującego z Polską, 500 zł – jeśli cudzoziemiec przybył z państwa członkowskiego Unii Europejskiej niegraniczącego z Polską lub z państwa członkowskiego Europejskiego Wolnego Handlu Umowa (EFTA) – strony Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub z Konfederacji Szwajcarskiej, 2500 zł – jeśli cudzoziemiec przybył z kraju innego niż wymienione powyżej;
- koszty nauki (czesne za studia lub potwierdzenie, że studia są bezpłatne);
- 600 zł na każdego członka rodziny lub 776 zł, jeśli mieszka się samotnie x 15 miesięcy = 9000 zł lub 11 640 zł;

DOKUMENTY POTWIERDZAJĄCE POSIADANIE ŚRODKÓW:

- czek podróżny;
- zaświadczenie o limicie kredytowym na karcie kredytowej;
- zaświadczenie o posiadaniu środków finansowych na rachunku bankowym;
- dokument potwierdzający otrzymywanie stypendium;
- umowa o pracę lub umowa cywilnoprawna.

Pierwsze zezwolenie na pobyt może być wydane na okres 15 miesięcy, kolejne wydawane są na okres studiów plus 3 miesiące, nie dłużej jednak niż 3 lata.

Należy pamiętać, że studenci i absolwenci uczelni wyższych kształcący się w formie stacjonarnej mają w Polsce swobodny dostęp do rynku pracy. Absolwenci polskich uczelni wyższych mogą także uzyskać zezwolenie na pobyt czasowy na okres 9 miesięcy w celu poszukiwania pracy.

3.4.4. Legalizacja pobytu w Polsce na podstawie nauki w szkole policealnej.

Szkoła policealna jest placówką oświatową zapewniającą doksztalcanie zawodowe osobom, które ukończyły szkołę średnią. W odróżnieniu od studiów wyższych, kształcenie w szkole policealnej ma na celu doskonalenie umiejętności praktycznych niezbędnych do wykonywania określonego zawodu.

- nauka trwa zwykle od 2 do 5 semestrów (ale nie dłużej niż 2,5 roku);
- po ukończeniu szkoły i zdaniu niezbędnych egzaminów państwowych otrzymujesz dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe;
- Szkoła policealna to doskonały wybór dla każdego, kto w krótkim czasie chce zdobyć nowe umiejętności i kwalifikacje;
- po ukończeniu szkoły policealnej możesz pracować w Polsce bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę;
- Zezwolenie na pobyt w Polsce możesz uzyskać ze względu na „inne okoliczności – w celu podjęcia nauki”.

W tym celu należy zgłosić się do urzędu wojewódzkiego właściwego dla miejsca zamieszkania i zebrać następujące dokumenty:

1. wypełniony wniosek (liczba wniosków różni się w zależności od wymagań konkretnego urzędu);
2. 4 aktualne kolorowe zdjęcia;
3. ważny dokument podróży (kserokopie wszystkich stron, na których znajdują się jakiekolwiek adnotacje oraz oryginał do porównania z kopią przez pracownika urzędu);
4. potwierdzenie uiszczenia opłaty skarbowej – 340 zł;
5. dokumenty potwierdzające ubezpieczenie zdrowotne lub pokrycie kosztów leczenia na terytorium RP (potwierdzenie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, np. ZUS RCA lub potwierdzenie opłacenia dobrowolnych składek na ubezpieczenie zdrowotne (NFZ) lub zaświadczenie o prywatnym ubezpieczeniu zdrowotnym);

6. dokument potwierdzający rozpoczęcie lub kontynuację nauki;
7. dokumenty potwierdzające posiadanie wystarczających środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania i podróży powrotnej do kraju pochodzenia.

Zezwolenie na pobyt czasowy wydane w związku z przyjęciem na studia nie daje prawa do podjęcia pracy w Polsce. Aby to zrobić, należy dodatkowo uzyskać zezwolenie na pracę.

3.4.5. Zezwolenie na pobyt ze względu na rodzinę. Połączenie się rodziny z cudzoziemcem, któremu udzielono w Polsce ochrony międzynarodowej

Według polskiego prawa członkami rodziny są:

- małżonek, z którym cudzoziemiec pozostaje w związku małżeńskim, uznanym przez prawo polskie;
- małoletnie dziecko cudzoziemca i jego małżonka/małżonek, w tym dziecko przybrane (adoptowane);

Zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną udziela się cudzoziemcowi, jeżeli przebywa w Polsce np.:

1. na podstawie zezwolenia na pobyt stały (zezwolenie na pobyt stały);
2. na podstawie zezwolenia na pobyt długoterminowy rezydenta Unii Europejskiej;
3. w związku z przyznaniem mu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
4. co najmniej 2 lata na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy;
5. na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych;
6. na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji;
7. na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu podjęcia pracy w ramach mobilności wewnątrzkorporacyjnej;

8. na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu korzystania z mobilności długoterminowej;
9. w związku z wyrażeniem zgody na pobyt ze względów humanitarnych.

WAŻNE!

Zezwolenia na pobyt ze względów humanitarnych nie należy mylić z zezwoleniem na pobyt czasowy uzyskanym na podstawie wizy humanitarnej.

Wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy dla cudzoziemca przebywającego poza granicami Polski w celu połączenia się z rodziną składa cudzoziemiec przebywający w Polsce, do którego przyjeżdża członek jego rodziny. Złożenie tego wniosku wymaga pisemnej zgody członka rodziny lub jego przedstawiciela ustawowego.

Imię i nazwisko

(miejscowość, data)

Data urodzenia

Obywatelstwo

Wyrażam zgodę, na złożenie w moim imieniu przez Pana/Panią

(imię i nazwisko)

wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy na terytorium
Rzeczypospolitej Polskiej w celu połączenia się z rodziną

Podpis (imię i nazwisko)

W celu uzyskania zezwolenia na pobyt w celu połączenia się rodziny należy zgłosić się do urzędu wojewódzkiego właściwego dla miejsca zamieszkania i zebrać następujące dokumenty:

- wypełniony wniosek (liczba wniosków różni się w zależności od wymagań konkretnego urzędu);
- 4 aktualne kolorowe zdjęcia;
- ważny dokument podróży (kserokopie wszystkich stron, na których znajdują się jakiekolwiek adnotacje oraz oryginał do porównania z kopią przez pracownika urzędu);
- potwierdzenie wniesienia opłaty skarbowej za każdy wniosek – 340 zł;
- dokumenty potwierdzające relacje rodzinne (np. akt małżeństwa, akt urodzenia);
- dokumenty potwierdzające ubezpieczenie zdrowotne lub pokrycie kosztów leczenia na terytorium RP (potwierdzenie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, np. ZUS RCA lub potwierdzenie opłacenia dobrowolnych składek na ubezpieczenie zdrowotne (NFZ) lub zaświadczenie o prywatnym ubezpieczeniu zdrowotnym);
- dokumenty potwierdzające posiadanie wystarczających środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania i podróży powrotnej do kraju pochodzenia (np. umowa o pracę);

W 2023 roku kwota na pokrycie kosztów utrzymania wyniesie nie mniej niż 600 zł miesięcznie na każdego członka rodziny.

Środki na powrót do kraju pochodzenia lub zamieszkania: 200 zł – jeśli cudzoziemiec przybył z kraju sąsiadującego z Polską, 500 zł – jeśli cudzoziemiec przybył z państwa członkowskiego Unii Europejskiej niegraniczącego z Polską lub z państwa członkowskiego Europejskiego Wolnego Handlu Umowa (EFTA) – strony Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub z Konfederacji Szwajcarskiej, 2500 zł – jeśli cudzoziemiec przybył z kraju innego niż wymienione powyżej;

- dokument potwierdzający zapewnione miejsce zamieszkania (np. potwierdzenie zameldowania, umowa najmu lokalu mieszkalnego, oświadczenie osoby uprawnionej do władania lokalem mieszkalnym o zapewnieniu cudzoziemcowi miejsca zamieszkania);
- posiadanie zezwolenia przez członka rodziny, z którym cudzoziemiec planuje zamieszkać, wymaganego przez prawo Rzeczypospolitej Polski.

POŁĄCZENIE SIĘ RODZINY Z CUDZOZIEMCEM, KTÓRY UZYSKAŁ OCHRONĘ MIĘDZYNARODOWĄ

Jeśli krewni złożyli wniosek o zezwolenie na pobyt czasowy w celu połączenia rodziny w ciągu 6 miesięcy od daty udzielenia ochrony międzynarodowej, nie będzie konieczne udowadnianie posiadania ubezpieczenia zdrowotnego, zapewnionego miejsca zamieszkania oraz regularnych i stabilnych dochodów.

ROZDZIAŁ 4.

OCHRONA MIĘDZYNARODOWA

Ochrona międzynarodowa to mechanizm legislacyjny, który umożliwia cudzoziemcowi uzyskanie prawa pobytu w państwie, do którego przybył, w celu uniknięcia prześladowań lub represji (takich jak tortury, niehumanitarne lub poniżające traktowanie). Obejmuje ona dwa rodzaje ochrony: **status uchodźcy i ochronę uzupełniającą**.

Podstawą do zapewnienia ochrony uchodźcom jest Konwencja Genewska, która stworzyła możliwość nadania statusu uchodźcy. Główną zasadą tej instytucji jest zasada braku zawracania, znana również jako zasada braku przymusu do powrotu (non-refoulement). Zasada ta gwarantuje, że osoby, które uciekły ze względu na ryzyko prześladowań, nie zostaną deportowane z powrotem do kraju, w którym grozi im prześladowanie. Tym samym zasada non-refoulement zapewnia uchodźcom ochronę i bezpieczeństwo, umożliwiając im szukanie ochrony i nowego życia w innym kraju.

4.1. Status uchodźcy

Status uchodźcy nadaje się osobie, która na skutek uzasadnionej indywidualnej obawy może stać się ofiarą prześladowania co najmniej z jednego z poniższych powodów:

- rasa;

- religia;

- narodowość;

- przekonania polityczne;

WAŻNE! To, że dana osoba ma odmienne lub krytyczne zdanie na temat polityki rządu lub partii rządzącej, samo w sobie nie czyni z niej uchodźcy. Cudzoziemiec musi wykazać, że ma uzasadnioną obawę przed prześladowaniem ze względu na swoje przekonania oraz że władze znają jego poglądy i ich nie akceptują.

- przynależność do określonej grupy społecznej.

Osoba ta znajduje się poza granicami państwa, którego jest obywatelem, nie może, z obawy, skorzystać z ochrony swojego państwa lub osoba jest bezpaństwowcem, przebywa poza granicami państwa swojego poprzedniego stałego pobytu i w wyniku podobnych zdarzeń nie może lub nie chce wrócić do tego państwa.

Prześladowanie oznacza szkodę lub krzywdę spowodowaną przez kraj pochodzenia, jego organy lub brak ochrony państwa przed prześladowaniami ze strony innych osób.

UWAGA

Żaden dokument międzynarodowy nie zawiera dokładnej listy działań, które są uznawane za prześladowanie ani dokładnego wykazu praw, których naruszenie jest również uznawane za prześladowanie w rozumieniu Konwencji Genewskiej. Szerokie sformułowanie pozwala na uwzględnienie różnych form dyskryminacji, które mogą pojawić się w przyszłości. Dzięki temu definicja uchodźcy jest bardziej uniwersalna i elastyczna.

Formy, jakie mogą przybierać powyższe akty prześladowania, to:

- przemoc fizyczna i psychiczna, w tym przemoc seksualna;
- środki prawne, administracyjne, policyjne i/lub sądowe, które mają charakter dyskryminujący lub są stosowane w sposób dyskryminujący;
- zarzuty lub kary, które mają nieproporcjonalny lub dyskryminujący charakter;
- odmowa przyznania zadośćuczynienia sądowego ze względu na nieproporcjonalną lub dyskryminującą karę;
- zarzuty lub kary za odmowę służby w siłach zbrojnych w przypadku konfliktu, w którym służba wojskowa jest przestępstwem.

4.2. Ochrona uzupełniająca

Ochrony uzupełniającej można udzielić cudzoziemcowi, jeżeli nie spełnia on kryteriów nadania statusu uchodźcy, ale w przypadku powrotu do swojego kraju groziłoby mu:

- skazanie na karę śmierci;
- wykonanie kary śmierci;
- stosowanie tortur;
- nieludzkie lub poniżające

traktowanie lub kara;

- poważne i osobiste zagrożenie życia lub zdrowia na skutek powszechnego stosowania przemocy wobec ludności cywilnej w sytuacjach międzynarodowego lub wewnętrznego konfliktu zbrojnego.

UWAGA

Status uchodźcy zapewnia ochronę międzynarodową w oparciu o Konwencję Genewską, natomiast ochrona uzupełniająca jest zapewniana przez przepisy krajowe państwa i jest stosowana w przypadkach, gdy kryteria statusu uchodźcy nie są spełnione, ale nadal istnieje zagrożenie po powrocie do kraju. Narzędzie to pozwala na ochronę osób, które mogą być w niebezpieczeństwie, ale nie spełniają wszystkich formalnych wymogów statusu uchodźcy.

Status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą przyznaje Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców w ramach jednej procedury administracyjnej.

Uwaga: cudzoziemiec nie musi składać dwóch odrębnych wniosków – jednego o nadanie statusu uchodźcy i drugiego o uzyskanie ochrony uzupełniającej. Wystarczy złożyć tylko jeden ogólny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, a będzie on rozpatrywany z uwzględnieniem możliwości nadania zarówno statusu uchodźcy, jak i ochrony uzupełniającej.

4.3. Azyl polityczny

Azyl polityczny jest odrębnym instrumentem ochrony cudzoziemców. Azylu udziela się cudzoziemcowi, gdy jest to niezbędne dla zapewnienia jego ochrony i gdy zagrożone są interesy państwowe Rzeczypospolitej Polskiej. Obydwa te kryteria muszą być spełnione.

Decyzja o udzieleniu azylu politycznego wymaga zgody Ministra Spraw Zagranicznych.

Wniosek o udzielenie azylu można złożyć zarówno w trakcie pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak i podczas pobytu za granicą. Wniosek składa się bezpośrednio do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Wniosek może dotyczyć także innych osób, w szczególności małżonka wnioskodawcy lub małoletnich dzieci. Małżonek wnioskodawcy musi wyrazić pisemną zgodę na złożenie wniosku o azyl w jego imieniu i w imieniu jego małoletniego dziecka. Ta zgoda pełni funkcję pełnomocnictwa dla wnioskodawcy do działania w imieniu wspomnianych osób.

WAŻNE!

W ramach procedury azylowej zazwyczaj nie jest zapewniana pomoc socjalna ani medyczna. Wyjątkiem jest małoletni bez opieki w procedurze, któremu przysługuje tymczasowy dowód osobisty i pomoc społeczna.

4.4. Państwo odpowiedzialne za rozpatrzenie sprawy (tzw. procedura dublińska)

Po złożeniu przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców sprawdza, czy państwem właściwym do rozpatrzenia sprawy jest Polska. Określenie państwa odpowiedzialnego odbywa się na podstawie rozporządzenia Dublin III. Dane cudzoziemca (w tym odciski palców) przesyłane są do centrali w Luksemburgu, gdzie są rejestrowane w systemie Eurodac, który określa, w jakim kraju będzie rozpatrywana sprawa.

Odpowiedzialność państwa ustalana jest na podstawie następujących kryteriów:

- posiadanie członków rodziny lub krewnych na terytorium innych państw członkowskich UE;
- wcześniejsze wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej lub wjazd i pobyt w krajach UE;
- posiadanie wizy lub zezwolenia na pobyt wydane przez inne państwo UE.

Jeżeli okaże się, że sprawą musi zająć się inne państwo, zostanie ono poproszone o przejęcie odpowiedzialności za twoją procedurę. Sprawa zostanie wówczas

przekazana do tego innego państwa. Jeżeli Polska będzie zobowiązana do rozpatrzenia wniosku cudzoziemca, zostanie wszczęta procedura administracyjna w celu zbadania istoty sprawy.

UWAGA

W przypadku ustalenia, że do rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej właściwe jest inne państwo UE, cudzoziemiec może zwrócić się do władz polskich o wzięcie za niego odpowiedzialności.

Powodem może być p. obecność w Polsce krewnych, którzy mieszkają tu legalnie, polskie pochodzenie lub fakt, że cudzoziemiec mieszka w Polsce od kilku lat i ma tu przyjaciół.

WAŻNE

w czasie procedury o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce cudzoziemiec nie może opuszczać terytorium Polski. Wyjazd może skutkować zakończeniem procesu rozpatrzenia i zamknięciem sprawy.

Jeżeli w czasie procedury cudzoziemiec wyjeżdża do innego państwa Unii Europejskiej/strefy Schengen i organy tego państwa stwierdzą, że wcześniej przebywał w Polsce, wówczas zastosowana zostanie tzw. „procedura dublińska”. W związku z tym cudzoziemiec zostanie przekazany do Polski.

4.5. Etapy udzielania ochrony międzynarodowej

Zgodnie z prawem decyzja o udzieleniu ochrony międzynarodowej musi zostać podjęta w terminie 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku, a w szczególnych przypadkach czas rozpatrywania wniosku może zostać przedłużony do 15 miesięcy. W praktyce obywatele Białorusi często otrzymują decyzję w ciągu 4–5 miesięcy.

Procedurę udzielenia ochrony międzynarodowej można podzielić na 4 etapy:

- 1.** złożenie wniosku w oddziale służby granicznej;
- 2.** przesłuchanie lub pisemny kwestionariusz. W większości przypadków obywatele Białorusi otrzymują kwestionariusz z pytaniami, na które należy odpowiedzieć w formie pisemnej;
- 3.** ocena dowodów przez Urząd;
- 4.** wydanie decyzji.

4.5.1. Etap 1 – Złożenie wniosku

Procedura udzielenia ochrony międzynarodowej rozpoczyna się od złożenia wniosku w Placówce Straży Granicznej. O ochronę międzynarodową możesz ubiegać się podczas przekraczania granicy lub na terytorium Polski w dowolnej Placówce Straży Granicznej.

W ramach procedury składania wniosku zadaniem funkcjonariuszy Straży Granicznej jest wypełnienie formularza wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie odpowiedzi i przekazanie go do rozpatrzenia Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Co ważne, paszport zostanie przekazany do Urzędu do Spraw Cudzoziemców na czas trwania procedury, a w zamian zostanie wydane tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca.

Jeżeli jednak przebywasz w Polsce na podstawie ważnego zezwolenia na pobyt czasowy i stały, wówczas twój paszport nie zostanie zdeponowany, ale nie będziesz także uprawniony do pomocy socjalnej przewidzianej w procedurze.

Zaświadczenie tożsamości, ważne przez cały okres jego ważności, potwierdza tożsamość cudzoziemca. Organ przyjmujący wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej wydaje wnioskodawcy oraz małżonkowi, w imieniu którego wnioskodawca złożył wniosek, tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca ważne przez 90 dni.

Kolejne tymczasowe zaświadczenia tożsamości cudzoziemca wydawane są przez szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców na wnioszek cudzoziemca.

WAŻNE!

**Na podstawie tego dokumentu cudzoziemiec
nie może przekroczyć granicy.**

Na czas trwania procedury masz prawo do pomocy socjalnej, która obejmuje możliwość zamieszkania w ośrodku dla cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz ubezpieczenie zdrowotne. Jeśli posiadasz już miejsce zamieszkania, możesz ubiegać się o pomoc socjalną na pokrycie kosztów utrzymania poza ośrodkiem dla cudzoziemców.

Wniosek o pomoc socjalną można złożyć drogą pocztową lub osobiście:

**Wydział Pomocy Socjalnej Urzędu do Spraw
Cudzoziemców pod adresem:**

ul. Taborowa 33, 02-699 Warszawa;

*(Oddział Pomocy Socjalnej UDSC,
ul. Taborowa 33, 02-699 Warszawa)*

Jeżeli jednak przebywasz w Polsce na podstawie ważnego zezwolenia na pobyt czasowy i stały, wówczas twój paszport nie zostanie zdeponowany, ale nie będziesz także uprawniony do pomocy socjalnej przewidzianej w procedurze.

WAŻNE!

W toku procedury administracyjnej strony, ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ prowadzący ich sprawę o każdej zmianie adresu zamieszkania i/lub korespondencji.

Zasada ta dotyczy zarówno procedury uzyskiwania ochrony międzynarodowej, jak i procedur uzyskiwania zezwoleń na pobyt czasowy i stały.

Wszelkie pisma procesowe (powiadomienia, decyzje, uchwały itp.) dostarczane są za pośrednictwem **operatora pocztowego pod wskazany przez Ciebie adres.**

W przypadku niepoinformowania o zmianie adresu, doręczenie pism będzie realizowane pod wcześniej podany adres i będzie uważane za skutecznie doręczone (przykładowo w przypadku takiego doręczenia decyzji termin na wniesienie odwołania będzie liczony, nawet jeśli ty lub osoba upoważniona faktycznie nie otrzymaliście tej decyzji ze względu na zmianę adresu).

Co się stanie, jeśli zmienisz adres, ale nie poinformujesz o tym właściwego organu?

- operator pocztowy przechowuje pismo w swojej placówce pocztowej przez 14 dni;
- powiadomienie o przechowywaniu pisma, a także informacje o możliwości jego otrzymania w ciągu 7 dni, poczynając od daty doręczenia powiadomienia, umieszcza się w skrzynce pocztowej adresata, a jeśli nie jest to możliwe, powiadomienie pozostawia się w drzwiach jego mieszkania, biura lub innego pomieszczenia, w którym adresat wykonuje swoją działalność zawodową, lub w widocznym miejscu w pobliżu wejścia do domu adresata.
- w przypadku nie **otrzymania** przesyłki w powyższym terminie pozostawia się ponowne powiadomienie o możliwości otrzymania pisma w terminie nieprzekraczającym 14 dni od daty pierwszego powiadomienia.

Doręczenie uznaje się za wykonane po upływie ostatniego dnia powyższego terminu, a pismo pozostawia się w aktach sprawy.

4.5.2. Etap 2 – Przesłuchanie (przesłuchanie ustawowe) lub wypełnienie ankiety

Przesłuchanie w procedurze o udzielenie ochrony międzynarodowej (tzw. przesłuchanie ustawowe) jest najważniejszym etapem procedury. Przeprowadza się je w celu ustalenia wszystkich istotnych okoliczności sprawy. Po udzieleniu odpowiedzi na pytania formalne zostaniesz poproszony o szczegółowe określenie powodów wyjazdu z kraju oraz wyjaśnienie, dlaczego boisz się powrotu na Białoruś.

W większości przypadków obywatele Białorusi nie są wzywani na przesłuchanie ustawowe, lecz proszeni są o pisemną odpowiedź na zadawane pytania. Funkcjonariusze Straży Granicznej prześlą Ci formularz z pytaniami, na które trzeba będzie odpowiedzieć w ciągu 14 dni.

Do swoich odpowiedzi możesz dołączyć dowody w sprawie (decyzje, zdjęcia, protokoły i inne posiadane dowody). Odpowiedzi wraz z dowodami można przysyłać lub dostarczać osobiście na adres Urzędu – Urząd do spraw Cudzoziemców, ul. Taborowa 33, 02-699 Warszawa.

4.5.3. Etap 3 – Ocena dowodów

Na podstawie informacji otrzymanych od Ciebie (np. przekazanych funkcjonariuszom Straży Granicznej w trakcie składania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, odpowiedzi na przesłane przez Urząd pytania, załączone dokumenty) oraz ogólnej sytuacji na Białorusi Urząd przeanalizuje wiarygodność zeznań i ustali, czy obawa przed prześladowaniem lub ryzyko poważnej krzywdy w przypadku twojego powrotu na Białoruś są obiektywnie uzasadnione.

4.5.4. Etap 4 – Wydanie decyzji

Na podstawie wyników rozpatrzenia Twojej sprawy mogą zostać wydane następujące decyzje:

1. odmowa nadania statusu uchodźcy i odmowa udzielenia ochrony uzupełniającej, czyli decyzja odmowna;
2. odmowa nadania statusu uchodźcy i zgoda na udzielenie ochrony uzupełniającej;
3. zgoda na udzielenie statusu uchodźcy.

WAŻNE!

W przypadku, gdy decyzję o odmowie przyznania Ci statusu uchodźcy lub dodatkowej ochrony podjął Szef Urzędu ds. Cudzoziemców, masz 14 dni na odwołanie się od otrzymanej decyzji. Jeśli nie złożyleś odwołania, decyzja ta wchodzi w życie w ciągu 14 dni od dnia, w którym ją otrzymałeś.

	PLUSY	MINUSY
ZŁOŻENIE WNIOSKU	KAŻDY MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O OCHRONĘ MIĘDZYNARODOWĄ. SPRAWA W KAŻDYM PRZYPADKU ZOSTANIE ROZPATRZONA. WNIOSEK O PRYZNANIE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ MOŻNA ZŁOŻYĆ W DOWOLNEJ PLACÓWCE STRAŻY GRANICZNEJ NA TERENIE POLSKI.	O OCHRONĘ MOŻESZ WNIOSKOWAĆ W DOWOLNEJ PLACÓWCE STRAŻY GRANICZNEJ, ALE SPRAWĘ ROZPATRUJE URZĄD DO SPRAW CUDZOZIEMCÓW JAKO JEDYNY ORGAN W POLSCE, SIEDZIBA KTÓREGO ZNAJDUJE SIĘ W WARSZAWIE. W PRZYPADKU ZŁOŻENIA ODWOŁANIA OD DECYZJI ODMOWNEJ ODWOŁANIE

	PLUSY	MINUSY
	O OCHRONĘ MIĘDZYNARODOWĄ MOŻESZ WNIOSKOWAĆ W DOWOLNYM MOMENCIE POBYTU W POLSCE, W TYM TAKŻE PODCZAS POBYTU W PLACÓWCE STRAŻY GRANICZNEJ PODCZAS PRZEKRACZANIA GRANICY, A TAKŻE BEZ PRZEDSTAWIENIA PASZPORTU LUB W PRZYPADKU NIEUDOKUMENTOWANEGO POBYTU (POBYT BEZ WIZY, ZEZWOLENIA NA POBYT ITP.).	ZAWSZE ROZPATRUJE RADA DO SPRAW UCHODźCÓW. PASZPORT ZOSTANIE WYSŁANY DO DEPOZYTU NA CZAS TRWANIA PROCEDURY (Z WYJĄTKIEM OSÓB PRZEBYWAJĄCYCH W POLSCE NA PODSTAWIE WAŻNYCH ZEZWOLEŃ NA POBYT).
POBYT W CZASIE TRWANIA PROCEDURY	W CZASIE ROZPATRYWANIA SPRAWY POBYT W POLSCE JEST ZGODNY Z PRAWEM. TERMINY ROZPATRYWANIA SPRAWY SĄ REGULOWANE PRZEZ USTAWODAWSTWO I SĄ ŚCIŚLE PRZESTRZEGANE PRZEZ URZĄD DS. CUDZOZIEMCÓW. W PRAKTYCE PROCEDURA TRWA NAWET KRÓCEJ NIŻ 6 MIESIĘCY. NA DZIEŃ DZISIEJSZY (1 SIERPNIA 2023r.) CZAS OCZEKIWANIA WYNOŚI OKOŁO 4 MIESIĘCY. JEDEN WNIOSEK MOŻE OBEJMOWAĆ CZŁONKÓW RODZINY (MAŁŻONKÓW I MAŁOLETNICH DZIECI) ZGODNIE Z ZASADĄ: JEDNA RODZINA = JEDNA SPRAWA. ZASADA NINIEJSZA DOTYCZY RÓWNIEŻ DZIECI URODZONYCH W POLSCE W CZASIE TRWANIA PROCEDURY. MOŻLIWOŚĆ POBYTU W OŚRODKU I POZA OŚRODKIEM DLA CUDZOZIEMCÓW.	BRAK GWARANCJI UZYSKANIA OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ, PONIEWAŻ SPRAWA ROZPATRYWANA JEST INDYWIDUALNIE POD WZGLĘDEM RYZYKA INDYWIDUALNEGO PRZEŚLADOWANIA (STATUS UCHODźCY) LUB ZAGROŻENIA ŻYCIA LUB ZDROWIA W PRZYPADKU POWROTU NA BIAŁORUŚ (OCHRONA UZUPEŁNIAJĄCA). OGRANICZONE MOŻLIWOŚCI W ZAKRESIE LEGALIZACJI POBYTU W PRZYPADKU DECYZJI ODMOWNEJ. NIEMOŻNOŚĆ PODRÓŻOWANIA W TRAKCIE ROZPATRYWANIA SPRAWY (Z WYJĄTKIEM NIEZWYKLE WAŻNYCH OKOLICZNOŚCI OSOBISTYCH CUDZOZIEMCA I ZA ZGODĄ SZEFA URZĘDU DS. CUDZOZIEMCÓW). OGRANICZONY DOSTĘP DO RYNKU PRACY (JEST OGRANICZONY PRZEZ BRAK PRAWA DO ZATRUDNIENIA PRZED ZŁOŻENIEM WNIOSKU ORAZ W CIĄGU PIERWSZYCH SZEŚCIU MIESIĘCY TRWANIA PROCEDURY).
LEGALNOŚĆ POBYTU PO OTRZYMANIU DECYZJI	W PRZYPADKU OTRZYMANIA POZYTYWNEJ DECYZJI (NADANIE STATUSU UCHODźCY LUB OCHRONY UZUPEŁNIAJĄCEJ), BEZTERMINOWY LEGALNY POBYT NA TERYTORIUM POLSKI. OZNACZA TO, ŻE NIE MA POTRZEBY PRZECHODZENIA PRZEZ CAŁĄ	W PRZYPADKU ZMIANY OKOLICZNOŚCI (UDOWODNIONEGO BRAKU PRZEŚLADOWAŃ LUB RYZYKA SZKODY DLA ŻYCIA I ZDROWIA) W REPUBLICE BIAŁORUSI LUB WYJAZDU NA TERYTORIUM BIAŁORUSI ISTNIEJE RYZYKO ANULOWANIA OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ.

	PLUSY	MINUSY
	PROCEDURĘ OD NOWA, WYSTARCZY WYMIENIĆ DOKUMENTY NA PODSTAWIE WYDANEJ DECYZJI. W PRZYPADKU OTRZYMANIA POZYTYWNEJ DECYZJI MOŻLIWOŚĆ UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA POBYT STAŁY PO PIĘCIU LATACH NIEPRZERWANEGO POBYTU NA TERYTORIUM POLSKI OD DNIA ZŁOŻENIA WNIOSKU.	
PRAWO DO ZATRUDNIENIA	W CZASIE PROCEDURY PRAWO DO ZATRUDNIENIA MAJĄ OBYWATELE BIAŁORUSI, KTÓRZY SĄ ZWOLNILEN OD UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA PRACĘ. NA PRZYKŁAD PRZEBYWAJĄ NA TERYTORIUM POLSKI NA PODSTAWIE WIZY HUMANITARNEJ, POSIADAJĄ KARTĘ POLAKA LUB SĄ STUDENTAMI STUDIÓW STACJONARNYCH NA WYŻSZYCH UCZELNIACH W POLSCE. W PRZYPADKU UZYSKANIA POZYTYWNEJ DECYZJI (STATUSU UCHODźCY LUB DODATKOWEJ OCHRONY OCHRONY UZUPEŁNIAJĄCEJ) ZAPEWNIONY JEST SWOBODNY DOSTĘP DO RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA BEZ KONIECZNOŚCI UZYSKIWANIA DODATKOWYCH ZEZWOLEŃ. PRZYSŁUGUJE RÓWNIEŻ PRAWO DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ JAKO INDYWIDUALNY PRZEDSIĘBIORCA NA PODSTAWIE WPISU DO CENTRALNEGO REJESTRU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ (CEIDG) LUB W FORMIE SPÓŁKI GOSPODARCZEJ NA PODSTAWIE WPISU DO KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO (KRS).	JEŚLI NIE MIAŁEŚ DOSTĘPU DO RYNKU PRACY PRZED ZŁOŻENIEM WNIOSKU, MOŻESZ PRACOWAĆ PO UZYSKANIU ZGODY SZEFA URZĘDU DS. CUDZOZIEMCÓW PO UPŁYWIE 6 MIESIĘCY OD ROZPOCZĘCIA PROCEDURY LUB PO UZYSKANIU POZYTYWNEJ DECYZJI.
POMOC SOCJALNA I FINANSOWA	PRAWO DO BEZPŁATNEJ OPIEKI MEDYCZNEJ W CZASIE PROCEDURY ORAZ (W PRZYPADKU UZYSKANIA DECYZJI POZYTYWNEJ) PRZEZ KOLEJNE DWA MIESIĄCE PO OTRZYMANIU DECYZJI. COMIESIĘCZNE ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE W CZASIE PROCEDURY ORAZ W CIĄGU DWÓCH KOLEJNYCH MIESIĘCY OD OTRZYMANIA POZYTYWNEJ DECYZJI.	BRAK PRAWA DO OTRZYMANIA NIEKTÓRYCH ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH I POMOCY SOCJALNEJ (NP. 500+) W CZASIE PROCEDURY. (CHYBA, ŻE PRAWO TO WYNIKA Z INNEJ PODSTAWY NP. POSIADASZ WAŻNĄ KARTĘ POBYTU UPRAWNIAJĄCĄ DO OTRZYMANIA TAKICH ŚWIADCZEŃ).

	PLUSY	MINUSY
	W PRZYPADKU POZYTYWNEJ DECYZJI PRAWO DO WSPARCIA FINANSOWEGO, MEDYCZNEGO I INTEGRACYJNEGO W RAMACH INDYWIDUALNEGO PROGRAMU INTEGRACJI PRZEZ OKRES 12 MIESIĘCY. W PRZYPADKU POZYTYWNEJ DECYZJI PRAWO DO ŚWIADCZEŃ I POMOCY SOCJALNEJ NA TAKICH WARUNKACH SAMYCH ZASADACH JAK DLA POLSKICH OBYWATELI (NP. +500, KAPITAŁ RODZINNY).	
DOKUMENTY WYDAWANE W CZASIE PROCEDURY I PO UZYSKANIU POZYTYWNEJ DECYZJI	W CZASIE PROCEDURY WYDAWANE JEST TYMCZASOWE ZAŚWIADCZENIE TOŻSAMOŚCI CUDZOZIEMCA (TZTC), KTÓRE POTWIERDZA TOŻSAMOŚĆ W CZASIE PROCEDURY. W PRZYPADKU POZYTYWNEJ DECYZJI SĄ WYDAWANE: • <i>na podstawie decyzji o nadaniu statusu uchodźcy wydawana jest karta pobytu i genewski dokument podróży;</i> • <i>na podstawie decyzji udzieleniu ochrony uzupełniającej wydawana jest karta pobytu oraz istnieje możliwość otrzymania polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca (wydaje właściwy dla miejsca zamieszkania wojewoda);</i> W OBU PRZYPADKACH PASZPORT OBYWATELA REPUBLIKI BIAŁORUSI ZOSTANIE ZWRÓCONY.	NA CZAS PROCEDURY PASZPORT BIAŁORUSKI BĘDZIE ZNAJDOWAĆ SIĘ W DEPOZYCIE (W PRZYPADKU POBYTU NA TERYTORIUM POLSKI NA PODSTAWIE ZEZWOLENIA NA POBYT CZASOWY LUB STAŁY PASZPORT JEST PRZEKAZYWANY DO DEPOZYTU DOPIERO PO UPŁYWIE WAŻNOŚCI LUB UNIEWAŻNIENIU TAKICH ZEZWOLEŃ NA POBYT).
PODRÓŻE I PRAWO POBYTU	W PRZYPADKU OTRZYMANIA POZYTYWNEJ DECYZJI PRZYSŁUGUJE PRAWO DO LEGALNEGO I BEZTERMINOWEGO POBYTU W POLSCE ORAZ PRAWO DO PRZEMIESZCZANIA SIĘ BEZ WIZY WEWNĄTRZ UE PRZEZ OKRES NIEPRZEKRACZAJĄCY 90 DNI W KAŻDYM 180-DNIOWYM OKRESIE.	NIEMOŻLIWOŚĆ PODRÓŻOWANIA W CZASIE ROZPATRYWANIA SPRAWY (Z WYJĄTKIEM BARDZO WAŻNYCH OKOLICZNOŚCI). W PRZYPADKU POWROTU NA BIAŁORUŚ – RYZYKO POZBAWIENIA OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ.

4.6. Wydawane dokumenty

Status uchodźcy	Ochrona uzupełniająca
Decyzja o nadaniu statusu uchodźcy jest rodzajem zezwolenia na pobyt, które wydawane jest na czas nieokreślony.	Decyzja o udzieleniu ochrony uzupełniającej jest rodzajem zezwolenia na pobyt, które wydawane jest na czas nieokreślony.
Na podstawie decyzji o przyznaniu statusu uchodźcy otrzymasz kartę pobytu na okres 3 lat oraz genewski dokument podróży (tzw. paszport genewski), którego ważność wynosi 2 lata. W tym samym czasie zostanie Ci zwrócony paszport, z którego również będziesz mógł skorzystać.	Jeśli zostanie ci przyznana ochrona uzupełniająca, otrzymasz kartę pobytu ważną przez 2 lata. W tym samym czasie zostanie Ci zwrócony paszport, z którego również będziesz mógł skorzystać. Jeśli twój paszport stracił ważność, złóż wniosek do wojewody właściwego dla twojego miejsca zamieszkania o wydanie polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca.

4.7. Indywidualny Program Integracji

Indywidualny Program Integracji (w skrócie IPI) jest formą pomocy socjalnej dla cudzoziemców, którzy otrzymali w Polsce ochronę międzynarodową. Program ma na celu wsparcie ww. osób w okresie adaptacji w Polsce.

Indywidualny Program Integracji uzgadniany jest bezpośrednio pomiędzy ośrodkiem pomocy rodzinie a cudzoziemcem. Treść programu musi być jak najbardziej dostosowana do indywidualnych potrzeb wnioskodawcy.

Wysokość pomocy finansowej uzależniona jest od liczby członków rodziny, czasu trwania programu integracji oraz indywidualnej sytuacji cudzoziemca.

RODZAJE POMOCY:

- pomoc finansowa dla każdego członka rodziny jest przeznaczona w szczególności na wydatki związane z zakwaterowaniem, opłatami za media, wyżywieniem, środkami higieny i innymi sprawami domowymi;

- pomoc w pokryciu kosztów nauczania języka polskiego;
- zwrot kosztów ubezpieczenia;
- porady prawne, psychologiczne oraz doradztwo w zakresie zatrudnienia;
- udzielanie informacji i wsparcia w kontaktach z innymi instytucjami, zwłaszcza instytucjami rynku pracy, społecznością lokalną i organizacjami pozarządowymi;
- inna pomoc, która przyspieszy proces integracji cudzoziemca.

Pomocy udziela właściwy dla miejsca zamieszkania starosta. IPI przyznaje się na podstawie wniosku, który należy złożyć u starosty w ośrodku pomocy rodzinie w terminie 60 dni od dnia nadania statusu uchodźcy i udzielenia ochrony uzupełniającej lub uzyskania zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia rodziny z cudzoziemcem, któremu udzielono ochrony międzynarodowej w Polsce.

5

ROZDZIAŁ 5.

SPECJALNE ROZWIĄZANIA PRAWNE DLA OBYWATELI UKRAINY

Obywatele Ukrainy, którzy przybyli do Polski legalnie z terytorium Ukrainy w okresie od 24 lutego 2022 r., w związku z konfliktem zbrojnym (niezależnie od tego, czy przybyli bezpośrednio z terytorium Ukrainy, czy przez terytorium innego kraju) i zadeklarowali zamiar pozostania na terytorium Polski lub są małżonkami obywatela Ukrainy i wjechali do Polski na powyższych warunkach (mogą nie być obywatelami Ukrainy), mają prawo do czasowej ochrony w Polsce na podstawie tzw. "ustawy specjalnej" (ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego kraju).

Ustawa określa szczególne zasady legalizacji pobytu:

- *obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Polski w związku z działaniami wojennymi;*
- *małżonków obywateli Ukrainy nieposiadających obywatelstwa ukraińskiego, a także obywatelstwa polskiego lub innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej;*
- *dzieci urodzonych w Polsce, których matki przebywają w Polsce na podstawie specjalnej ustawy;*
- *obywateli Ukrainy – posiadaczy Karty Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną przybyli na terytorium Polski w związku z działaniami wojennymi.*

Aby uzyskać ochronę należy w ciągu maksymalnie 30 dni od momentu przekroczenia granicy zgłosić się do dowolnego urzędu gminy i złożyć wniosek o nadanie numeru PESEL ze znakiem UKR.

Jeżeli obywatel Ukrainy otrzymał już numer PESEL wcześniej (przed 24 lutego 2022 r.), to konieczne jest stawienie się w organie urzędu gminy w ciągu 30 dni od momentu przekroczenia granicy w celu zarejestrowania statusu UKR.

Więcej szczegółowych informacji można znaleźć pod linkiem:

<https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-numer-pesel-oraz-profil-zaufany--usluga-dla-obywateli-ukrainy>

Na podstawie „specjalnej ustawy” legalny pobyt obywateli Ukrainy (oraz niektórych członków ich rodzin), którzy przybyli do Polski od 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy, został obecnie przedłużony do 4 marca 2024 r., a w niektórych przypadkach do 31 sierpnia 2024 r. lub 30 września 2024 r.

Legalny pobyt do 4 marca 2024 roku	Legalny pobyt do 31 sierpnia 2024 roku	Legalny pobyt do 30 września 2024 roku
Obywatele Ukrainy i ich małżonkowie, którzy przybyli legalnie do Polski w okresie od 24 lutego 2022 r.	Dzieci uczące się w placówkach przedszkolnych.	Uczniowie, którzy w tym czasie będą przystępowali do egzaminu maturalnego.
Pobyt dziecka urodzonego na terytorium Polski przez matkę należącą do wyżej wymienionej kategorii.	Dzieci, które otrzymują obowiązkową edukację szkolną lub inną – w szkołach polskich lub ukraińskich, w tym zdalnie.	—
Obywatel Ukrainy - posiadacz Karty Polaka, którzy legalnie przybyli na terytorium (dotyczy to również członków rodziny).	Uczniowie branżowej szkoły II stopnia, szkoły policealnej lub szkoły dla dorosłych.	—
Obywatele Ukrainy, którzy przebywali na podstawie wiz krajowych i zezwoleń na pobyt bezpośrednio przed 24 lutego 2022 r.	—	—

Wniosek o numer PESEL dla osoby niepełnoletniej składa jej rodzic, opiekun, kurator, opiekun tymczasowy lub osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem.

Obywatele Ukrainy, którzy nie mogą ubiegać się o numer PESEL ze znakiem UKR:

1. posiadają już zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt czasowy, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt tolerowany, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych;
2. złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce;
3. zadeklarowali zamiar złożenia wniosku o przyznanie ochrony międzynarodowej w Polsce;

- 4.** korzystają już z czasowej ochrony na terytorium innego państwa Unii Europejskiej, udzielonej w związku z działaniami wojskowymi na terytorium Ukrainy.

Istnieje system wymiany informacji między krajami UE o osobach, które korzystają z tymczasowej ochrony w określonym kraju.

Uzyskanie ochrony czasowej w Polsce jest możliwe tylko pod warunkiem rezygnacji z ochrony czasowej w innym kraju UE. Należy pamiętać, że udzielenie tymczasowej ochrony obywatelowi Ukrainy w Polsce możliwe jest pod następującymi warunkami:

- ☒ przybycie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. z terytorium Ukrainy (niezależnie od tego, czy przybycie bezpośrednio z terytorium Ukrainy, czy przez terytorium innego państwa) w związku z działaniami wojennymi;
- ☒ zadeklarowany zamiar pozostania na terytorium Polski.

Wszyscy obywatele Ukrainy przebywający w Polsce legalnie (czyli zarówno ci, których wjazd został uznany za legalny po 24 lutego 2022 r., jak i ci, których pobyt w Polsce został uznany za legalny na innej podstawie, np. na podstawie wizy, zezwolenia na pobyt czasowy), mają prawo do podjęcia zatrudnienia w Polsce bez konieczności otrzymania dodatkowych dokumentów. Ponadto obywatele Ukrainy mają prawo do prowadzenia działalności gospodarczej jako indywidualny przedsiębiorca na podstawie wpisu do Centralnego Rejestru Działalności Gospodarczej (CEIDG) lub w formie spółki na podstawie rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS).

WAŻNE!

Rada Unii Europejskiej zatwierdziła przedłużenie czasowej ochrony dla obywateli Ukrainy w Unii Europejskiej do 4 marca 2025 roku. Decyzję tę oficjalnie ogłoszono po posiedzeniu Rady, które odbyło się 28 września 2023 r. w Brukseli.

Nie wprowadzono jeszcze żadnych zmian w polskiej "ustawie specjalnej" (stan na 10.23).

6

ROZDZIAŁ 6.

LEGALIZACJA ZATRUDNIENIA

6.1. Zatrudnienie w Polsce bez zezwolenia na pracę

W Polsce istnieją kategorie cudzoziemców, którzy mają prawo do podejmowania pracy na jej terytorium bez konieczności uzyskiwania zezwolenia na pracę. Ta cecha polityki imigracyjnej kraju zapewnia cudzoziemcom pewną elastyczność, ale wymaga także dokładnego zrozumienia warunków i kryteriów, które określają, kto jest uprawniony do skorzystania z tego prawa.

Na terytorium Polski cudzoziemiec może pracować bez uzyskania zezwolenia na pracę, jeżeli przebywa np. na podstawie:

01.	wizy humanitarnej lub wizy w ramach programu Poland Business Harbor;
02.	zezwoleń na pobyt wydanego na podstawie wizy humanitarnej; Możliwość uzyskania tego zezwolenia na pobyt na razie mają tylko obywatele Białorusi!
03.	statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
04.	zezwoleń na pobyt stały;
05.	zezwoleń na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej;
06.	zezwoleń na pobyt czasowy w celu podjęcia studiów stacjonarnych;
07.	zezwoleń na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych;
08.	zezwoleń na pobyt czasowy dla członków rodziny obywatela polskiego;
09.	zezwoleń na pobyt czasowy w Polsce wydane w związku z połączeniem rodziny z cudzoziemcem. Małżonkowie i dzieci mogą dołączyć do cudzoziemca na podstawie połączenia z rodziną, który posiada w Polsce:

- zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej;
- status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt ze względów humanitarnych;
- zezwolenie na pobyt czasowy przez co najmniej 2 lata na podstawie kolejnych zezwoleń na pobyt czasowy, w tym bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie t zezwolenia na pobyt czasowy w trybie łączenia rodzin - na podstawie zezwolenia na pobyt udzielonego na okres nie krótszy niż 1 rok;
- zezwolenie na pobyt czasowy wydane w celu prowadzenia badań naukowych;
- Niebieską Kartę UE (zezwolenie na pracę w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji).

WAŻNE!

Jeżeli cudzoziemiec przebywający w Polsce nie spełnia powyższych wymagań, istnieje możliwość ubiegania się o zezwolenie na pobyt czasowy na podstawie tzw. „innych okoliczności” dla członków jego rodziny.

W przypadku uzyskania zezwolenia na podstawie art. 186 ustawy o cudzoziemcach (inne okoliczności) konieczne jest również uzyskanie zezwolenia na pracę dla członków rodziny.

10.

studenci studiów stacjonarnych polskich uczelni oraz uczestnicy stacjonarnych studiów doktoranckich w Polsce;

11.

absolwenci polskich szkół ponadgimnazjalnych, a także absolwenci szkół wyższych lub studiów podyplomowych na polskich uczelniach, w instytutach naukowych Polskiej Akademii Nauk lub instytutach badawczych odbywający kształcenie w formie stacjonarnej;

Zwolnienie z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę nie dotyczy cudzoziemców, którzy są absolwentami studiów zaocznych, wieczorowych lub innych podobnych form kształcenia. Oznacza to, że jeżeli cudzoziemiec posiada dyplom ukończenia studiów zaocznych, wieczorowych lub podobnych form kształcenia, to podlega **obowiązkowi uzyskania zezwolenia na pracę na zasadach ogólnych.**

Warto wiedzieć, że cudzoziemiec musi potwierdzić możliwość wykonywania pracy bez zezwolenia na pracę, przedstawiając swojemu pracodawcy dyplom ukończenia studiów stacjonarnych w polskiej placówce oświatowej.

-
- 12.** cudzoziemcy, którzy są objęci procedurą uzyskania ochrony międzynarodowej i posiadają tymczasowy dowód tożsamości cudzoziemca oraz ważne zaświadczenie wydane przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu ochrony cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

Warto zaznaczyć, że jeżeli cudzoziemiec ma prawo do pracy w Polsce bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, to prawo to nie zostaje cofnięte w wyniku złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

PRZYKŁADY:

Andriej przebywa w Polsce na podstawie wizy humanitarnej i na tej podstawie ma prawo do zatrudnienia w Polsce bez konieczności uzyskania dodatkowego zezwolenia na pracę.

Andriej złożył wniosek o ochronę międzynarodową i może pracować w czasie trwania procedury do momentu wygaśnięcia jego wizy.

Igor posiada Kartę Polaka i na jej podstawie jest zwolniony z konieczności uzyskania zezwolenia na pracę w Polsce. Po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej Igor może pracować w czasie trwania całej procedury.

-
- 13.** Posiadacze Karty Polaka.

WAŻNE:

Przykładowo, jeśli Aleksander posiada nieważną wizę i ważną Kartę Polaka, to nie może pracować w Polsce. W tym przypadku co prawda Aleksander byłby zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, gdyż posiada Kartę Polaka, jednak nielegalny pobyt w Polsce nie daje mu prawa do pracy!

6.2. Etapy sprawdzania legalności pracy w Polsce

W celu zapewnienia legalności pracy cudzoziemców na terytorium Polski, istnieje szereg ważnych etapów sprawdzania. W tym materiale przyjrzymy się dwóm głównym fazom tego procesu:

1. etap sprawdzenia legalności pobytu;

2. etap sprawdzania legalności pracy cudzoziemców.

Ważne: Przykładowo, jeśli Aleksander posiada nieważną wizę i ważną Kartę Polaka, to nie może pracować w Polsce. W tym przypadku co prawda Aleksander byłby zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, gdyż posiada Kartę Polaka, jednak nielegalny pobyt w Polsce nie daje mu prawa do pracy!

W pierwszej części omówione zostaną kwestie legalnego pobytu, posiadania odpowiednich dokumentów oraz podstaw do podjęcia pracy w kraju. Natomiast w drugiej części zagłębimy się w proces sprawdzenia zezwoleń na pracę, spełniania warunków zatrudnienia oraz ważne aspekty związane z zawieraniem umów o pracę lub umów cywilnoprawnych z pracownikami zagranicznymi.

ETAP SPRAWDZENIA LEGALNOŚCI PRACY – POBYT:

1. Czy cudzoziemiec przebywa w Polsce legalnie?
2. Czy posiada ważną wizę lub inny dokument uprawniający go do pobytu na terytorium Polski?
3. Czy prawo do pracy daje mu podstawę do pobytu?

Wiza turystyczna i zezwolenie na pobyt czasowy wydane ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu nie uprawniają do zatrudnienia w Polsce.

Przykład: Ludmiła przebywa w Polsce na podstawie wizej turystycznej. Zaproponowano jej pracę na Uniwersytecie Warszawskim. Uniwersytet otrzymał dla Ludmiły pozwolenie na pracę na stanowisku tłumacza.

Ludmiła nie może pracować, ponieważ podstawa jej pobytu w Polsce (w tym przypadku wiza turystyczna) wyklucza możliwość zatrudnienia. Ludmiła może uzyskać nową wizę na podstawie pozwolenia na pracę i dopiero wtedy rozpocząć legalną pracę.

ETAPY SPRAWDZANIA LEGALNOŚCI PRACY – PRACA:

1. Czy dany cudzoziemiec musi posiadać zezwolenie na pracę lub oświadczenie o powierzeniu pracy w Polsce?
2. Jeśli cudzoziemiec zobowiązany jest posiadać zezwolenie na pracę, czy posiada takie zezwolenie lub oświadczenie?
3. Czy cudzoziemiec wykonuje pracę zgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu na pracę/oświadczeniu o powierzeniu pracy?
4. Czy przed rozpoczęciem pracy zawarto z cudzoziemcem umowę o pracę lub umowę cywilnoprawną na piśmie?

5. Czy przed podpisaniem umowy pracodawca zapewnił tłumaczenie umowy na język zrozumiały dla cudzoziemca?

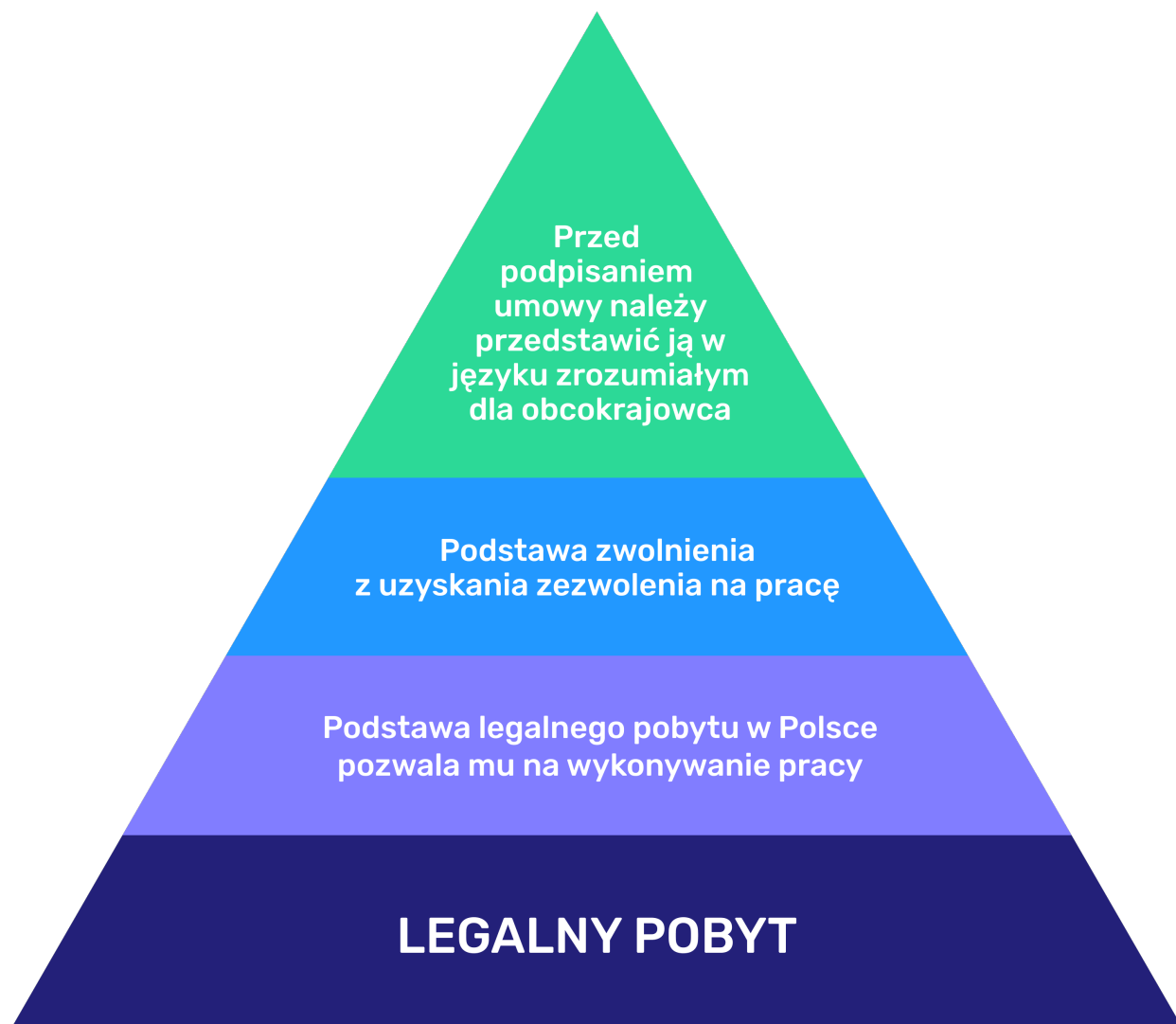
Jeżeli cudzoziemiec posługuje się językiem polskim na takim poziomie, który pozwala zrozumieć treść umowy, to pracodawca zamiast tłumaczyć umowę powinien przechowywać w dokumentach osobowych pracownika oświadczenie potwierdzające ten fakt.

6.3. Piramida legalnego zatrudnienia

Piramida legalnego zatrudnienia to narzędzie, które pomaga pracodawcom i cudzoziemcom zweryfikować legalność zatrudnienia. Korzystając z piramidy, możesz mieć pewność, że wszystkie niezbędne etapy zatrudnienia zostaną przeprowadzone prawidłowo.

Jeżeli cudzoziemiec jest zwolniony z konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, etapy weryfikacji muszą wyglądać następująco:

6.4. Rodzaje dokumentów wykorzystywanych do legalizacji zatrudnienia w Polsce (zalety i wady)

W tej części przyjrzymy się różnym dokumentom służącym do legalizacji zatrudnienia w Polsce, a także przeanalizujemy ich zalety i wady.

Dokument	Zaleta	Wada
Oświadczenie o powierzeniu pracy jest to uproszczona procedura zatrudniania cudzoziemców z wybranych krajów.	Prostota procedury. Wniosek można złożyć on-line i otrzymać oświadczenie w ciągu 7 dni roboczych - https://warszawa.praca.gov.pl/oswiadczenie-o-powierzeniu-wykonywania-pracy-cudzoziemcowi Ułatwia uzyskanie zezwolenia na pracę lub zezwolenia na pobyt od tego samego pracodawcy (pod pewnymi warunkami). Nie ma konieczności przystępowania do testu rynku pracy, jeżeli przepracowałeś 3 miesiące na podstawie oświadczenia i umowy o pracę. Na podstawie oświadczenia można uzyskać wizę w kraju pochodzenia.	Okres zatrudnienia jest ograniczony do 24 miesięcy. Jeśli przepracowałeś 24 miesiące na podstawie oświadczenia, to w przyszłości będziesz musiał uzyskać zezwolenie na pracę lub zezwolenie na pobyt. Tylko dla 5 krajów. Z oświadczenia mogą korzystać wyłącznie obywatele Ukrainy, Białorusi, Gruzji, Armenii i Mołdawii. Wcześniej zatrudnić się na podstawie oświadczenia mogli również obywatele Rosji, jednak od 28 października 2022 r. – w związku ze zmianami w przepisach prawa i wykluczeniem Rosji z listy krajów, dla obywateli których można wystawić oświadczenie o powierzeniu pracy – pracodawca obywatela rosyjskiego nie może już korzystać z tej formy legalizacji pracy cudzoziemca.
Zezwolenie na pracę	Okres zatrudnienia do 3 lat. Ułatwia uzyskanie zezwolenia na pobyt na podstawie pracy. W niektórych przypadkach zezwolenie na pracę może zastąpić test rynku pracy; Na podstawie zezwolenia na pracę można otrzymać wizę w kraju pochodzenia.	Formalności trwają od 1 do 3 miesięcy; Złożoność procedury polega na konieczności przejścia testu rynku pracy – w celu potwierdzenia kwalifikacji. Do testu rynku pracy nie muszą przystępować np. osoby, które nieprzerwanie przebywają w Polsce od 3 lat lub przepracowały 3 miesiące na podstawie oświadczenia i umowy o pracę, lub pracują w zawodzie, który jest zwolniony z otrzymywania informacji starosty, albo są absolwentami polskiej szkoły lub kontynuują zatrudnienie u tego samego pracodawcy na tych samych warunkach
Informacja starosty na podstawie testu rynku pracy stanowi potwierdzenie, że na dane stanowisko wśród wszystkich osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy nie ma osób spełniających wymagania pracodawcy.		

Dokument	Zaleta	Wada
Jednolite zezwolenie na pobyt i pracę obejmuje zezwolenie na pobyt oraz zezwolenie na pracę.	Wydawane jest na okres do 3 lat. Legalizuje zarówno pracę, jak i pobyt. Możliwość połączenia rodziny (jeśli zostaną spełnione określone warunki). Konieczne jest przebywanie na podstawie kolejnych zezwoleń na pobyt przez co najmniej 2 lata, a bezpośrednio przed złożeniem wniosku – na podstawie tego samego zezwolenia przez co najmniej rok. Należy pamiętać, że legalizacja członków rodziny jest możliwa także w inny sposób.	Formalności trwają od 6 miesięcy; Złożoność procedury (test rynku pracy, dokumenty potwierdzające minimalne wynagrodzenie). Utrata pracy lub zmiana warunków pracy wymaga sporządzenia nowych dokumentów lub zmiany pozwolenia na pracę.
Zezwolenie na pobyt w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji – „Niebieska Karta UE” (BLUE CARD - <i>to ogólne określenie z Dyrektywy Europejskiej). W polskim prawie funkcjonuje pojęcie „pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji”. Należy rozumieć, że mówimy o tym samym. Tak naprawdę Niebieska Karta jest jednym z rodzajów zezwoleń na pobyt czasowy w Polsce, który nieco różni się od zwykłego.</i>	Legalizuje zarówno pracę, jak i pobyt. Wydawane jest na okres do 3 lat. Możliwość zmiany warunków pracy. W ciągu pierwszych 2 lat pobytu na podstawie tego zezwolenia na pobyt można zmienić warunki pracy za zgodą urzędu wojewódzkiego. Po dwóch latach zatrudnienia na podstawie Niebieskiej Karty zmiana warunków pracy lub pracodawcy (pod pewnymi warunkami) nie wymaga zmiany zezwolenia. Połączenie rodziny. Wniosek o połączeniu rodziny można złożyć jednocześnie z wnioskiem o Niebieską Kartę. Niebieska Karta upraszcza proces połączenia rodziny. Małżonkowie mogą uzyskać zezwolenie na pobyt z dostępem do rynku pracy.	Wymagana jest umowa z pracodawcą na okres co najmniej 1 roku. Konieczne jest udowodnienie, że posiada się wysokie kwalifikacje. Nie znajduje się na liście podstaw do uproszczenia, jeśli wcześniej pracowałeś na podstawie oświadczenia o powierzeniu pracy. Wysokość wymaganego wynagrodzenia wynosi nie mniej niż 150% przeciętnego wynagrodzenia w Polsce według danych Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedzający rok zawarcia umowy. WAŻNE! Ponieważ oficjalne dane o przeciętnych wynagrodzeniach w Polsce podaje Główny Urząd Statystyczny (GUS), wymagany dochód będzie się różnić w zależności od sytuacji ekonomicznej.

Документ	Преимущество	Недостаток
		Obecność adnotacji "Niebieska Karta UE" na karcie nie rozszerza jej ważności na wszystkie kraje Unii. Karta daje przywileje tylko na terytorium kraju, który wydał to zezwolenie.
Potwierdzenie wysokich kwalifikacji. Można tego dokonać poprzez przedstawienie dyplomu ukończenia studiów wyższych lub udokumentowanie posiadania co najmniej 5-letniego doświadczenia zawodowego w swojej specjalności.		

ROZDZIAŁ 7.

ZATRUDNIENIE. ZAWARCIE UMOWY O PRACĘ W POLSCE

Umowa o pracę jest główną formą zatrudnienia w Polsce, która gwarantuje realizację twoich praw wynikających z Kodeksu pracy.

Należy pamiętać, że umowy cywilnoprawne – umowa zlecenia i umowa o dzieło – regulowane są przez kodeks cywilny. Na podstawie tych umów nie jesteś pracownikiem w rozumieniu przepisów prawa pracy.

7.1. Rodzaje zawieranych umów i ich cel

Umowa o pracę jest umową pomiędzy pracodawcą a pracownikiem, której podstawą jest obowiązek wykonywania określonego rodzaju pracy pod kierownictwem pracodawcy w miejscu i czasie określonym w umowie.

Umowa zlecenia jest umową pomiędzy zleceniodawcą a wykonawcą, polegającą na starannym wykonaniu określonego zadania lub zadań. W tej umowie kluczowe znaczenie ma proces realizacji zlecenia zleceniodawcy, tj. usługa musi być wykonana z należytą starannością.

Umowa o dzieło to umowa pomiędzy zamawiającym a przyjmującym zamówienie o wykonanie określonego dzieła. Przyjmujący zamówienie zobowiązuje się dostarczyć zamawiającemu rezultat swojej pracy, a zamawiający - przyjąć rezultat pracy i zapłacić za niego. W ramach tej umowy ważne jest osiągnięcie rezultatu końcowego, czyli, tego, co przewiduje przedmiot umowy.

7.2. Umowa o pracę

Zgodnie z art. 29 Kodeksu pracy umowa o pracę określa strony umowy, rodzaj umowy, datę jej zawarcia, warunki wynagrodzenia.

Umowa o pracę to umowa między pracodawcą a pracownikiem, zgodnie z którą pracodawca zobowiązuje się zapewnić warunki pracy przewidziane normami prawnymi, terminowo i w całości wypłacać pracownikowi wynagrodzenie, a pracownik zobowiązuje się osobiście wykonywać pracę określoną w niniejszej umowie pod kierownictwem pracodawcy, we wskazanym miejscu i czasie.

OBOWIĄZKOWE ELEMENTY UMOWY O PRACĘ:

1. data i miejsce zawarcia umowy;

2. strony umowy;

Z powyższej definicji wynika, że stronami umowy o pracę jest z jednej strony pracodawca (organizacja lub osoba fizyczna), a z drugiej – pracownik (osoba fizyczna).

3. rodzaj pracy;

Można określić stanowisko, zawód, funkcję, specjalizację, charakter pracy lub rodzaj czynności, które pracownik ma wykonywać.

4. miejsce pracy;

Miejszem wykonywania pracy może być siedziba firmy lub miejsce poza firmą wyznaczone przez pracodawcę do wykonywania pracy.

5. wynagrodzenie za pracę;

Wynagrodzenie musi odpowiadać rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganych do jej wykonywania, a także uwzględniać ilość i jakość wykonywanej pracy. W każdym przypadku pracownikowi przysługuje prawo do wynagrodzenia w wysokości nie niższej niż określona w przepisach o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. W 2023 roku minimalne wynagrodzenie za pracę wykonywaną na podstawie umowy o pracę w Polsce wynosi 3600 zł brutto.

5. godziny pracy;

Czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo przy przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy w ustalonym okresie rozliczeniowym. Ważne! Tygodniowy wymiar czasu pracy, łącznie z nadgodzinami, nie może przekraczać 48 godzin w określonym okresie rozliczeniowym.

Umowa o pracę zawarta z cudzoziemcem musi zostać sporządzona w formie pisemnej (dotyczy to również umów cywilnoprawnych) przed rozpoczęciem pracy. Uchylenie się przez pracodawcę od pisemnego zawarcia umowy o pracę z pracownikiem stanowi wykroczenie zagrożone karą grzywny. Niezależnie od tego, czy pracownik rozpoczął wykonywanie obowiązków wynikających z umowy, początek stosunku pracy następuje w dniu określonym w umowie jako dzień rozpoczęcia pracy, a jeżeli termin ten nie został określony w treści umowy - od dnia zawarcia umowy.

OBOWIĄZKI PRACODAWCY:

- Przed zatrudnieniem cudzoziemca należy sprawdzić, czy posiada on ważny dokument uprawniający do pobytu na terytorium Polski, sporządzić kopię tego dokumentu i zachować tę kopię przez cały okres pracy cudzoziemca;
- Jeżeli cudzoziemiec nie jest zwolniony z uzyskania zezwolenia na pracę, pracodawca jest obowiązany wystąpić o odpowiedni dokument legalizujący zatrudnienie takiego pracownika;
- Przed podpisaniem umowy należy udostępnić cudzoziemcowi tłumaczenie umowy na język dla niego zrozumiały.

Umowa o pracę jest formą zatrudnienia najbardziej pożądaną przez pracowników, jednak najmniej lubiana przez pracodawców, gdyż główną jej zaletą jest duża ochrona przed zwolnieniem oraz szereg praw pracowniczych.

Należy pamiętać, iż przed podpisaniem umowy o pracę, przyszły pracownik powinien wypełnić komplet dokumentów:

- kwestionariusz osobowy (zawiera dane osobowe oraz informacje o przebiegu dotychczasowego zatrudnienia);
- numer konta bankowego (numer na które będzie wypłacane wynagrodzenia);
- informacje o warunkach zatrudnienia (zawiera informacje o warunkach w pracy: godziny pracy, dni pracy itd.);
- PIT 2 (odliczanie ulgi z podatku dochodowego);
- deklaracja o rezygnacji z PPK (państwowy program oszczędzania) – dobrowolny;
- zgoda na przetwarzanie danych osobowych.

oraz otrzymać od swojego pracodawcy skierowanie na badanie lekarskie. Z kolei pracownik powinien udać się z tym skierowaniem do placówki medycznej, najczęściej do tej z którą pracodawca ma podpisaną umowę, aby odbyć wstępne badanie lekarskie. Po wykonaniu badania, dostaje się zaświadczenie lekarskie, ważne przez 5 lat. Po tym okresie należy ponownie odbyć badanie lekarskie, ale już nie wstępne lecz okresowe. W przypadku zmiany pracodawcy, wykonuje się nowe badanie wstępne, jeżeli warunki pracy się zmieniły. Warto pamiętać, iż badania lekarskie wykonuje się na koszt pracodawcy.

Na przykład pracowałeś jako pracownik biurowy, jednak zmieniłeś pracę na pracownika produkcyjnego. W takiej sytuacji warunki pracy się zmieniły i należy wykonać nowe badanie wstępne. Jednak gdy pracowałeś na stanowisku jako pracownik biurowy, zmieniłeś pracodawcę, a stanowisko pracy pozostało bez zmian oraz przerwa pomiędzy zatrudnieniem nie była dłuższa niż 30 dni, twoje zaświadczenie lekarskie od poprzedniego pracodawcy jest nadal ważne.

Oprócz badania lekarskiego należy odbyć ogólne i stanowiskowe szkolenie z bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP). Koszt szkolenia pokrywa pracodawca.

Po uzyskaniu zaświadczenia lekarskiego i odbyciu szkolenia z BHP, pracownik może podpisać umowę z pracodawcą i przystąpić do wykonywania swoich obowiązków. Jednak w praktyce pracodawcy w zdecydowanej większości najpierw podpisują umowę o pracę, a później skierowują pracownika na badanie lekarskie i szkolenie BHP co nie jest zgodne z przepisami.

ZALETY UMOWY O PRACĘ:

- + 8 godziny dzień pracy, nadgodziny płatne dodatkowo;
- + ustawowo dni wolne od pracy płatne w 100%;
- + urlop wypoczynkowy 20 dni roboczych jeżeli staż pracy mniej niż 10 lat oraz 26 dni roboczych jeżeli staż pracy powyżej 10 lat;
- + urlop macierzyński i wychowawczy;
- + zwolnienia lekarskie (płatne 80% za każdy dzień zwolnienia);
- + opłacenia wszystkich składek ZUS (emerytalne, rentowe, chorobowe, zdrowotne, wypadkowe);
- + pełna opieka medyczna w ramach NFZ;
- + zapewnia co najmniej minimalne wynagrodzenie (od 1 lipca 2023 r. wynosi 3600 zł. brutto).

WADY UMOWY O PRACĘ:

- brak możliwości zlecenia swoich obowiązków osobie trzeciej;
- praca w wyznaczonym miejscu i godziny przez pracodawcę pod kierownictwem przełożonego;
- wysokie koszty dla pracodawców, często sięgają oni po alternatywne formy zatrudnienia.

Warto pamiętać, iż w przypadku naruszenia praw pracowniczych należy zwrócić się do Państwowej Inspekcji Pracy. Inspekcja może przeprowadzić kontrolę w zakładzie pracy w którym dochodzi do drastycznych uchybień, wystawić mandat, zarządzić usunięcie naruszeń oraz wypłatę zaległego wynagrodzenia.

Należy pamiętać, iż inspekcja nie rozpatruje wniosków anonimowych. Jednocześnie inspekcja zachowuje w tajemnicy dane osobowe osoby zgłaszającej.

7.3. Umowa zlecenia

Alternatywą formą zatrudnienia są umowy cywilnoprawne: umowy zlecenia oraz umowy o dzieło. W tym miejscu skupimy się na umowach zleceniach. Jest najbardziej rozpowszechnioną formą zatrudnienia w Polsce. Często z niej korzystają zleceniodawcy w miejsce umów o pracę. Umowy zlecenia są

regulowane Kodeksem Cywilnym, a zatem zleceniobiorca nie ma tak obszernych praw jak w przypadku umów o pracę opisanych wyżej.

Po ostatnich zmianach w ustawodawstwie podatkowym Polski, koszt zatrudnienia na umowach zlecenia jest bardzo zbliżony do umów o pracę. Niemniej ta forma zatrudnienia jest często spotykana, gdyż oferuje obu stronom pewną elastyczność. W myśl przepisów, umowy zlecenia służą do zlecenia wykonania określonej lub określonych czynności w wyznaczonym czasie za z góry ustalone wynagrodzenie przez zleceniobiorcę.

Dokumenty które należy wypełnić przed podpisaniem umowy zlecenia:

- kwestionariusz osobowy (zawiera dane osobowe oraz zgodę na objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym);
- deklaracja o rezygnacji z PPK (państwowy program oszczędzania) – dobrowolny;
- numer konta bankowego (numer na które będzie wypłacane wynagrodzenia).

ZALETY UMOWY ZLECENIA:

- + brak stałego nadzoru przez zleceniodawcę;
- + możliwość rozwiązania umowy w każdej chwili;
- + możliwość powierzenia zlecenia osobie trzeciej;
- + gwarantowana minimalna stawka godzinowa;
- + ulgi dla osób uczących się poniżej 26 roku życia.

NA PRZYKŁAD:

Zleceniodawca zleca zleceniobiorcy wykonanie zadania polegającego na sprzątnięciu biura w ramach umowy trwającej przez 1 tydzień, gdzie sprzątnięcie biura ma być przeprowadzone tylko raz. Możliwe są dwie opcje ustalania wynagrodzenia:

Stała kwota wynagrodzenia: *W przypadku, gdy ustala się stałą kwotę wynagrodzenia, na przykład 50 złotych, za jedno sprzątnięcie biura, zleceniobiorca otrzyma 50 złotych za wykonanie zadania.*

Stawka godzinowa: *Jeśli zamiast tego ustala się stawkę godzinową, a minimalna stawka w Polsce wynosi 23,50 złotych brutto na godzinę (od 1.07.2023*

do 31.12.2023 r.), to zleceniobiorca otrzyma wynagrodzenie obliczone na podstawie ilości przepracowanych godzin. Jeśli na przykład zleceniobiorca przepracuje 2 godziny na sprzątnięcie biura, to otrzyma $2 * 23,50 \text{ zł} = 47 \text{ złotych brutto}$.

Zależnie od umowy, zleceniobiorca może otrzymać stałą kwotę 50 złotych za sprzątnięcie lub wynagrodzenie obliczone na podstawie stawki godzinowej, ale zawsze musi być zapewnione, że stawka godzinowa nie będzie niższa niż 23,50 złotych brutto na godzinę, aby spełnić minimalne wymogi wynagrodzenia w Polsce.

Zleceniobiorca ma elastyczność w kwestii sprzątnięcia biura, gdyż może to robić w dowolnym dniu tygodnia oraz o dowolnej porze. Jednocześnie prowadzi precyzyjną ewidencję swojego czasu pracy, notując datę oraz ilość godzin przepracowanych.

Wzór rachunku do umowy zlecenia, przy wynagrodzeniu za pracę 50 zł. brutto.

RACHUNEK do umowy o zlecenia		
Kwota brutto		50,00
Koszty uzyskania (20%)	20,00%	8,63
Razem ubezpieczenie społeczne, w tym:	13,71%	6,86
Składki ubezpieczenie emerytalne (9,76%)	9,76%	4,88
Składki na ubezpieczenie rentowe(1,50%)	1,50%	0,75
Składki na ubezpieczenie chorobowe (2,45%)	2,45%	1,23
Podstawa ubezpieczenie zdrowotne		43,15
Składki ubezpieczenie zdrowotne (9%)	9,00%	3,88
Dochód		34,52
Podstawa opodatkowania		35,00
Zaliczka na podatek	12,00%	4,00
Do wypłaty		35,27
Obciążenia po stronie płatnika:		
Składki ubezpieczenie emerytalne (9,76%)	9,76%	4,88
Składki na ubezpieczenie rentowe(6,50%)	6,50%	3,25
Składki na ubezpieczenie wypadkowe (1,67%)	1,67%	0,84
FP+FGŚP, w tym:		
Fundusz Pracy (2,45%)	2,45%	1,23
FGŚP (0,1%)	0,10%	0,00
Całkowita wartość rachunku (kw.brutto+skł.ub.spółcznego płatnika+FP i FGŚP)		60,20
Suma składek ZUS pracownika i pracodawcy		20,94
Proszę o przekazanie ww wynagrodzenia na wskazany przezemnie rachunek bankowy.		

Z powyższego rozliczenia wynika, że jeśli płaca za pracę wynosi 50 złotych brutto, to zleceniobiorca otrzyma wynagrodzenie netto w wysokości 35,27 złotych. Niemniej jednak, w przypadku umów zlecenia (w tym także umów o pracę), zleceniodawca ponosi również koszty związane z zawarciem umowy. Dlatego też, aby zleceniobiorca otrzymał 35,27 złotych wynagrodzenia netto, zleceniodawca musiałby pokryć koszty w wysokości 60,20 złotych.

WADY UMOWY ZLECENIA:

- zleceniodawca może wypowiedzieć umowę w każdej chwili;
- składka chorobowa jest dobrowolna;
- brak płatnych urlopów i dni wolnych od pracy;
- rozwiązanie umowy przez zleceniobiorcę przed terminem, może skutkować domaganiem się zwrotu otrzymanego wynagrodzenia przez zleceniodawcę;
- okres pracy nie zalicza się do stażu.

Warto zaznaczyć, iż przy umowach zlecenia, czas pracy nienormowany i może sięgać 12 godzin dziennie, brak płatnych nadgodzin oraz brak innych zalet, które są przy umowach o pracę z wyjątkiem prawa do państwowej opieki medycznej w ramach NFZ oraz w przypadku opłacenia dobrowolnej składki chorobowej, uzyskuje się prawo do odpłatnych zwolnień lekarskich po upływie 30 dni od dnia zgłoszenia do ZUS oraz płatnego urlopu macierzyńskiego.

WAŻNE!

zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o chronię danych osobowych (tzw. RODO), pracodawca/zleceniodawca nie może przechowywać kopii dokumentów na których znajdują się dane osobowe (paszporty, karty pobytu, dowody osobiste, prawa jazdy itd.). Wyjątek od tej zasady stanowią cudzoziemcy. Pracodawca/zleceniodawca przy zatrudnieniu cudzoziemców, w tym obywateli Białorusi, Ukrainy oraz Rosji, zobowiązany przechowywać kopię ich dokumentów przez cały okres zatrudnienia. Taki stan rzeczy wynika z faktu potrzeby udokumentowania posiadania dostępu do rynku pracy i legalności zatrudnienia w przypadku kontroli przez odpowiednie służby.

7.4. Umowa o dzieło

Umowy o dzieło stanowią istotny element struktury prawnej w Polsce, której celem jest uregulowanie relacji między zamawiającym a wykonawcą. W ramach tych umów, dwie strony nawiązują umowne porozumienie w celu wykonania określonej pracy lub dostarczenia określonych usług, niezależnie od tego, czy jest to dzieło intelektualne, artystyczne, naukowe, czy techniczne.

Umowy o dzieło są szczególnym rodzajem umów cywilnoprawnych regulowanych Kodeksem Cywilnym, które służą głównie do określenia warunków i zobowiązań dotyczących wykonania określonego dzieła lub usługi. Oto kilka przykładów, do czego mogą służyć umowy o dzieło:

- **Twórczość intelektualna:** Umowy o dzieło często są używane w dziedzinach twórczości intelektualnej, takich jak pisanstwo, projektowanie graficzne, tworzenie oprogramowania, muzyka czy sztuka. Zleceniodawca wynajmuje wykonawcę, aby ten stworzył określone dzieło lub produkt, na przykład książkę, ilustrację, utwór muzyczny czy program komputerowy;
- **Badania naukowe:** Umowy o dzieło mogą służyć do uregulowania relacji między naukowcem a instytucją badawczą lub finansującą. Umowa określa warunki prowadzenia konkretnego projektu badawczego i dostarczenia określonych wyników;
- **Usługi specjalistyczne:** Firmy lub osoby fizyczne często zawierają umowy o dzieło na świadczenie usług specjalistycznych, takich jak doradztwo prawne, konsultacje finansowe czy projektowanie architektoniczne;
- **Edukacja i szkolenia:** Umowy o dzieło mogą być używane w sektorze edukacyjnym, na przykład w przypadku szkoleń, warsztatów lub kursów prowadzonych przez instruktorów czy trenerów;
- **Prace naprawcze i konserwacyjne:** W dziedzinach technicznych czy budowlanych umowy o dzieło mogą regulować naprawy, konserwacje czy modyfikacje sprzętu lub obiektów;
- **Działalność artystyczna:** Artyści mogą zawierać umowy o dzieło w celu wykonania określonego projektu artystycznego, takiego jak wystawa, instalacja czy performance.

Głównym dokumentem jest sama umowa o dzieło, która powinna precyzyjnie określać warunki współpracy, zakres prac, wynagrodzenie, terminy oraz wszelkie inne istotne postanowienia.

Co powinna zawierać umowa o dzieło:

- **dane stron:** Pełne dane obu stron umowy, w tym nazwy lub imiona i nazwiska, adresy zamieszkania, numery identyfikacyjne (np. NIP, PESEL) oraz kontakty;
- **opis dzieła:** Dokładny opis dzieła lub usługi, którą wykonawca ma dostarczyć, wraz z ewentualnymi specyfikacjami, wymaganiami czy parametrami;
- **wynagrodzenie:** Określenie wysokości wynagrodzenia za wykonanie dzieła, wraz z metodą płatności (np. stała suma, stawka godzinowa) oraz terminami płatności;
- **warunki dostarczenia:** Określenie terminu realizacji umowy oraz dostarczenia dzieła, wraz z ewentualnymi kamieniami milowymi czy etapami pracy;
- **prawa autorskie:** Jeśli umowa zakłada przeniesienie praw autorskich, powinno to być jasno określone. W przypadku zachowania praw przez wykonawcę, umowa może zawierać zapisy o licencji na korzystanie z dzieła;
- **odpowiedzialność:** Warunki dotyczące odpowiedzialności stron za wykonanie umowy oraz ewentualne szkody;
- **rozwiązanie umowy:** Procedury i warunki ewentualnego rozwiązania umowy, w tym przypadki naruszenia postanowień umownych;
- **postanowienia końcowe:** Inne istotne postanowienia, takie jak prawo obowiązujące umowę, sposób rozstrzygania sporów, klauzule poufności itp.;
- **podpisy i data:** Podpisy obu stron umowy oraz data zawarcia umowy.

W kontekście podatkowym istnieje wiele kwestii, które trzeba wziąć pod uwagę przy zawieraniu i wykonywaniu umów o dzieło:

- obowiązek opłacenia podatku dochodowego od osób fizycznych;
- brak składek do ZUS (nie dotyczy sytuacji w przypadku zatrudnienia na umowie o pracę u tego samego pracodawcy);
- brak płatnych urlopów wypoczynkowych i dni wolnych;
- brak opieki medycznej w ramach NFZ;
- umowa może zostać rozwiązana w każdej chwili.

Jak zostało już wspomniane wcześniej, umowy o dzieło stanowią obszar działalności twórczej, w którym po wykonaniu konkretnego dzieła, prawa autorskie zwykle przechodzą na zamawiającego. Wynagrodzenie w przypadku umów o dzieło podlega jedynie opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób

fizycznych oraz nie ma obowiązku płacenia składek do ZUS. To może skutkować wyższym wynagrodzeniem, choć równocześnie oznacza, że osoba nie kwalifikuje się do korzystania z państwowej opieki zdrowotnej i innych świadczeń ZUS.

Wzór rachunku do umowy o dzieło:

RACHUNEK do umowy o dzieło		
Kwota brutto		500,00
Koszty uzyskania (50%)	50,00%	250,00
Dochód		250,00
Podstawa opodatkowania		250,00
Zaliczka na podatek	12,00%	30,00
Do wypłaty		470,00
Całkowita wartość rachunku		500,00

Z analizy powyższego rachunku wynika, że jeśli wynagrodzenie z tytułu zawartej umowy o dzieło wynosi 500 złotych brutto, to po odliczeniu podatku od osób fizycznych w wysokości 12% (co wynosi 30 złotych), otrzymamy wynagrodzenie netto w wysokości 470 złotych. Ta kwota zostanie przelana na konto bankowe wykonawcy.

Zgodnie z obowiązującym prawem, jeśli osoba jest zatrudniona u tego samego pracodawcy jednocześnie na umowie o pracę oraz na umowie cywilnoprawnej (takiej jak umowa zlecenia lub umowa o dzieło), to umowa cywilnoprawna może zostać uznana za umowę o pracę. W takim przypadku pracodawca będzie zobowiązany do opłacania wszystkich składek ZUS na rzecz pracownika, co obejmuje składki emerytalne, rentowe, chorobowe i ubezpieczenie zdrowotne. To prawo ma na celu zapobieganie unikaniu opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przez pracodawców poprzez zawieranie umów cywilnoprawnych zamiast umów o pracę.

ROZDZIAŁ 8.

PODATKI W PIGUŁCE

Zasady opodatkowania są jednolite dla obywateli Polski oraz wszystkich cudzoziemców, w tym Białorusinów, Ukraińców i Rosjan, , którzy przebywają na terytorium Polski i są jej rezydentami podatkowymi.

Zgodnie z obowiązującym prawem, osoby przebywające w Polsce dłużej niż 182 dni (powyżej 6 miesięcy) lub mają ośrodek interesów życiowych (osobistych lub gospodarczych), są uznawani za rezydentów podatkowych Polski. Warto pamiętać, iż wystarczy spełnić chociażby jeden z tych warunków aby zostać uznanym za polskiego rezydenta podatkowego.

Polski rezydent podatkowy zobowiązany do zadeklarowania i zapłaty podatku od wszystkich swoich dochodów uzyskanych w Polsce oraz za granicą.

W Polsce obowiązują dwa progi dochodowe. Dotyczą one wszystkich polskich rezydentów podatkowych w tym: Białorusinów, Ukraińców, Rosjan oraz Polaków.

1.

Pierwszy próg dochodowy od osób fizycznych wynosi 120 000 zł., a stawka podatku stanowi 12% do wysokości tej kwoty.

2.

Po przekroczeniu pierwszego progu dochodowego od osób fizycznych, stawka podatku stanowi 32% od kwoty ponad 120 000 zł.

Od wynagrodzeń osób zatrudnionych na umowie o pracę, umowie zlecenia lub umowie o dzieło, pracodawca zobowiązany odprowadzić do Urzędu Skarbowego zaliczki na podatek dochodowy. Standardowo przy wszystkich umowach podatek ten wynosi 12%. W przypadku przekroczenia dochodu ponad 120 tys. zł. pracodawca nadal będzie odprowadzał do Urzędu Skarbowego 12%, pod warunkiem, że osoba złoży wniosek z prośbą o odprowadzanie zaliczki na podatek dochodowy w wysokości 32%. Należy pamiętać, iż przyczyni się to do pomniejszenia wynagrodzenia netto, ponieważ podmiot zatrudniający nie ma obowiązku dopłacać do podatku, chyba że wyrazi na to zgodę, i odprowadzi większą zaliczkę do Urzędu Skarbowego potrącając ją z wynagrodzenia.

W sytuacji gdy zostanie przekroczony pierwszy próg dochodowy w ciągu roku kalendarzowego, a podmiot zatrudniający nadal będzie odprowadzał zaliczki na podatek dochodowy w wysokości 12%, to po zakończeniu roku kalendarzowego oraz po rozliczaniu deklaracji podatkowej, powstanie obowiązek dopłaty podatku od kwoty powyżej 120 tys. przez pracownika/zleceniobiorcę/wykonawcę.

Osoby uczące się poniżej 26 roku życia, są zwolnione z opłacania zaliczek na podatek dochodowy oraz składek do ZUS. Innymi słowy nie płacą żadnego podatku i żadnych składek. Warunkiem skorzystania z tej ulgi jest przedłożenie ważnej legitymacji studenckiej. Wyjątek ten dotyczy wyłącznie przy zatrudnieniu na umowach cywilnoprawnych: umowach zlecenia lub umowach o dzieło. W przypadku umowy o pracę, osoby, które mają mniej niż 26 lat (bez względu, czy posiadają status studenta) są zwolnione z podatku dochodowego, jeśli mieszą się w ustalonym prawem limicie rocznego dochodu.

Osoby, które nie są rezydentami podatkowymi w Polsce, ale wykonują zlecenia lub dzieła dla podmiotu z siedzibą na terytorium Polski, mogą być zwolnione z opłacania składek ZUS i podatków w Polsce pod pewnymi warunkami. Kluczowym czynnikiem jest rezydencja podatkowa, która jest określana na podstawie międzynarodowych umów podatkowych i przepisów krajowych.

Jeśli osoba posiada certyfikat o rezydencji podatkowej ze swojego kraju, Polska może udzielić jej zwolnienia od opłacania składek ZUS i podatków w Polsce na mocy umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania lub innych przepisów międzynarodowych. W takim przypadku całe wynagrodzenie zostanie wypłacone na konto osoby wykonującej zlecenie lub dzieło, ale to osoba ta będzie odpowiedzialna za uregulowanie wszelkich formalności podatkowych w swoim kraju rezydencji podatkowej, zgodnie z obowiązującym tam prawem.

Warto zaznaczyć, że procedury dotyczące zwolnienia od podatków i składek mogą się różnić w zależności od konkretnej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania między Polską a krajem rezydencji podatkowej osoby oraz od indywidualnych okoliczności.

Po zakończeniu roku kalendarzowego, każda osoba, która przepracowała przynajmniej jeden dzień dostanie od każdego pracodawcy/zleceniodawcy/wykonawcy deklarację PIT 11. Jest to dokument w którym szczegółowo opisane wszystkie dochody, zaliczki na podatek dochodowy oraz składki ZUS odprowadzane w ciągu roku kalendarzowego. Od każdego pracodawcy/zleceniodawcy/zamawiającego otrzymuje się tylko jeden dokument PIT 11. Na podstawie tego lub tych dokumentów należy wypełnić deklarację PIT 37, po rozliczeniu której można będzie określić czy wystąpiła niedopłata podatku w związku z przekroczeniem pierwszego progu dochodowego czy nie. Warto pamiętać, iż rozliczyć się można wspólnie z małżonkiem, nawet jeżeli nie podjął zatrudnienia w danym roku kalendarzowym, wtedy pierwszy próg dochodowy opodatkowany w wysokości 12% wyniesie: $2 \times 120 \text{ tys. zł.} = 240 \text{ tys. zł.}$

ROZDZIAŁ 9

POLSKI DOKUMENT PODRÓŻY DLA CUDZOZIEMCA

Polski dokument podróży wydawany jest na okres 1 roku i zastępuje paszport w przypadku wyjazdu za granicę i jest wydawany, jeżeli:

- **paszport został zgubiony;**
- **paszport został zniszczony lub uszkodzony w stopniu uniemożliwiającym dalsze korzystanie z niego;**
- **paszport stracił ważność.**

Może go otrzymać obywatel Białorusi, który przebywa w Polsce na podstawie:

- **zezwolenia na pobyt stały;**
- **zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE;**
- **ochrony uzupełniającej;**
- **zezwolenia na pobyt ze względów humanitarnych;**
- **zezwolenia na pobyt czasowy na podstawie wizy humanitarnej;**
- **zezwolenie na pobyt czasowy z dowolnego powodu (nauka, praca, prowadzenie działalności gospodarczej) – tylko od 1 lipca do 31 grudnia.**

Od 1 lipca do 31 grudnia 2023 r. obywatele Białorusi będą mogli uzyskać polski dokument podróży, jeśli ich paszporty utraciły ważność lub nigdy nie posiadali paszportu, dotyczy to np. dzieci urodzonych w Polsce. W tym okresie obywatele Białorusi nie muszą udowadniać, że nie mogą uzyskać nowego paszportu np. w konsulacie Białorusi w Polsce.

Wniosek o wydanie polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca można złożyć do wojewody właściwego dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy. Dane ze wszystkich urzędów wojewódzkich w Polsce: <https://mos.cudzoziemcy.gov.pl/kontakt/urzed-y-wojewodzkie/dolnoslaski>

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE: Wydziału Spraw Cudzoziemców przy ul. Marszałkowskiej 3/5, 00-624 Warszawa;	WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE: Oddział Cudzoziemców Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego, ul. Jagiellończyka 8, 66-400 Gorzów Wielkopolski;
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE: Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Czechowska 15, 20-072 Lublin;	WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE: Dolnośląski Urząd Wojewódzki Oddział Obywatelstwa Polskiego Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Pl. Powstańców Warszawy 1, 50-153 Wrocław;
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO- POMORSKIE: Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz;	WOJEWÓDZTWO POMORSKIE: Oddziału ds. Legalizacji Pobytu Cudzoziemców Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku ul. Okopowa 21/27 pokój nr 1, 80-810 Gdańsk;
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE: Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Oddział Obsługi Cudzoziemców Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie ul. Grunwaldzka 15, pokój 50, 35-959 Rzeszów;	WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO- MAZURSKIE: Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Oddział Legalizacji Pobytu Cudzoziemców Warmińsko- Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie Ds. M.J. Piłsudskiego 7/9, pok. Nr 7, 10-575 Olsztyn;
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE: Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Mickiewicza 3, 15-213 Białystok;	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE: Opolski Urząd Wojewódzki Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Piastowska 14, 45-082 Opole;
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE: Лодзинское воеводство: Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Piotrkowska 103, 90-425 Łódź;	WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ul. Jagiellońska 25, 40-032 Katowice;

WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE: Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie Wydział Spraw Cudzoziemców Ul. Przy Rondzie 6, 31-547 Kraków;	WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE: Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu Wydział Spraw Cudzoziemców pl. Wolności 17, 61-739 Poznań;
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki Wydział ds. Cudzoziemców Ul. Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin;	WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Aleja IX Wieków Kielc 3, (budynek C – od strony rzeki Silnicy), 25-516 Kielce;

Jakie **dokumenty** należy przedstawić, aby uzyskać polski dokument podróży dla cudzoziemca:

- 1 egzemplarz wypełnionego wniosku;
- 2 aktualne kolorowe zdjęcia 35*45 mm.;
- Paszport lub inny dokument tożsamości;
- Dokumenty niezbędne do potwierdzenia danych i okoliczności podanych we wniosku (decyzja o udzieleniu ochrony uzupełniającej na terytorium Polski lub zgoda na pobyt na podstawie wizy humanitarnej lub inny dokument, zgodnie z przepisami prawnymi);
- Potwierdzenie zameldowania w miejscu zamieszkania.

Właściwy organ	Wojewoda (urząd wojewódzki właściwy dla miejsca zamieszkania)
Okres, na jaki cudzoziemcowi zostanie wydany polski dokument podróży	1 rok
Podróżowanie po strefie Schengen i innych krajach spoza strefy Schengen	Ewentualnie należy posiadać kartę pobytu lub wizę
Wymagane dokumenty	Wniosek, 2 aktualne zdjęcia, dokument tożsamości, dokumenty niezbędne do potwierdzenia danych i okoliczności podanych we wniosku, meldunek w miejscu zamieszkania, potwierdzenie uiszczenia opłaty skarbowej
Opłaty skarbowe	Obywatele Białorusi są zwolnieni z opłaty skarbowej
Terminy wydania decyzji	30 dni od dnia złożenia wszystkich niezbędnych dokumentów
Możliwości odwołania	W terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji przez organ drugiej instancji – Urząd do Spraw Cudzoziemców

Ważne! Polski dokument podróży może zastąpić paszport, ale nie zastępuje np. wizy czy zezwolenia na pobyt i nie legalizuje pobytu cudzoziemca w Polsce. Uzyskanie tego dokumentu nie jest również równoznaczne z uzyskaniem obywatelstwa polskiego lub utratą obywatelstwa białoruskiego.

10

ROZDZIAŁ 10.

**NIUANSE ZAWARCIA
ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIEGO
PRZEZ OBCOKRAJOWCÓW
W POLSCE**

Aby zawrzeć związek małżeński w Polsce, cudzoziemiec musi zgłosić się do dowolnego urzędu stanu cywilnego z wnioskiem i kompletem dokumentów.

Strony mają obowiązek stawić się co najmniej na miesiąc przed planowanym terminem ślubu.

WYMAGANE DOKUMENTY:

- dowód tożsamości;
- akt urodzenia z tłumaczeniem przysięgłym na język polski;
- dokument potwierdzający, że według prawa kraju pochodzenia nie ma przeszkód do zawarcia małżeństwa;
- jeśli cudzoziemiec pozostawał wcześniej w związku małżeńskim, musi dostarczyć kopię aktu małżeństwa z adnotacją o jego rozwiązaniu, unieważnieniu lub uchyleniu. Alternatywnie można dostarczyć odpis aktu małżeństwa wraz z dokumentem potwierdzającym jego rozwiązanie lub nieważność albo dokumentem potwierdzającym brak faktu zawarcia małżeństwa;
- potwierdzenie opłaty skarbowej – można uiścić w kasie urzędu stanu cywilnego lub przelewem na rachunek bankowy – 84 zł.

W celu uzyskania zaświadczenia o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa w Polsce należy skontaktować się z placówkami dyplomatycznymi swojego kraju.

Jeżeli kraj cudzoziemca nie wydaje zaświadczenia o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa lub uzyskanie tego dokumentu wiąże się z trudnymi do pokonania trudnościami, sąd, na wniosek cudzoziemca, może zwolnić go z obowiązku przedstawienia tego dokumentu.

Jeżeli cudzoziemiec ubiega się o ochronę międzynarodową, otrzymał jedną z jej form (status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą) lub z innych powodów nie może wystąpić do ambasady o wydanie zaświadczenia o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa, ma prawo zwrócić się z wnioskiem do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zamieszkania w Polsce z wnioskiem o zwolnienie z obowiązku przedstawienia dokumentu potwierdzającego brak przeszkód do zawarcia małżeństwa.

Jeżeli cudzoziemiec również nie może przedstawić aktu urodzenia w urzędzie stanu cywilnego, wówczas we wniosku do sądu można również ubiegać się o zwolnienie z obowiązku dostarczenia obu dokumentów.

PRZYKŁAD:

Białystok, dnia, _____

Wnioskodawca

(imię, nazwisko, dokładny adres, PESEL, e-maila, numer telefonu)

Uczestnik

(imię, nazwisko, dokładny adres, PESEL, e-maila, numer telefonu)

Sąd Rejonowy
w Białymstoku
Wydział Rodzinny i Nieletnich

Opłata 100 zł.

**WNIOSEK O ZWOLENIE OD PRZEDŁOŻENIA DOWODU ZDOLNOŚCI
PRAWNEJ DO ZAWARCIA ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIEGO**

Wnoszę:

o zwolnienie mnie _____, urodzonego w _____, woj. _____
dnia _____ roku, syna _____ z domu _____
obywatela _____, zamieszkałego _____
od obowiązku złożenia kierownikowi Urzędu Stanu Cywilnego dowodu zdolności
prawnej do zawarcia małżeństwa z _____, urodzoną w _____
dnia _____ roku, córką _____ z domu _____,
panną, obywatelką polską.

UZASADNIENIE

Obecnie jestem obywatelem _____ i zamieszkuję tam od _____ r.
Przedkładałam odpis mojego aktu urodzenia i paszport z kraju zamieszkania oraz
tłumaczenia na język polski. Przebywam w Polsce na podstawie zezwolenia na
pobyt czasowy. Z _____ znamy się od dawna i obecnie zamierzam
się z nią ożenić. Oboje jesteśmy stanu wolnego.

W Urzędzie Stanu Cywilnego wymaga się ode mnie złożenia dowodu zdolności

do zawarcia małżeństwa według prawa _____ lub postanowienia
Sądu o zwolnieniu mnie od przedłożenia takiego dowodu.

Nie mam możliwości otrzymania wymaganego dowodu – jak mnie poinformowano
w ambasadzie _____ w Warszawie, urzędy w moim kraju w ogóle
nie wydają tego rodzaju świadectw.

W tych okolicznościach wniosek mój jest uzasadniony.

(podpis wnioskodawcy)

WAŻNE JEST, ABY O TYM PAMIĘTAĆ!

**WNIOSEK DO SĄDU MUSI BYĆ SPORZĄDZONY W JĘZYKU
POLSKIM I WYMAGA UZASADNIENIA KONKRETNEJ SYTUACJI.**

Opłata za złożenie wniosku wynosi 100 zł.

Jeżeli cudzoziemiec nie posiada wystarczających środków na uiszczenie opłaty,
może wystąpić do sądu z wnioskiem o zwolnienie z opłaty. Po szczegółowym
rozważeniu jego sytuacji finansowej sąd może zdecydować o zwolnieniu
go w całości lub w części z uiszczenia opłaty.